

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt vores arbejde – Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskeres Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

FRIT DANMARK

UDGIVET AF EN KREDS AF DANSKE

NUMMER 32

Fredag den 14. December 1945

4. AARGANG

Saadan har man det stadig i England, men derfor har der alligevel fundet dybtgaaende Forandringer Sted.

Det ny England

Af Kate Fleron

England er midt i en Revolution. Naar man kommer til London, føler man det straks, ikke som et pludseligt overvældende Indtryk, men som en Forandring i Atmosfæren. Først lidt efter lidt fatter man Forvandlingens Art og Omfang.

Regeringen har skiftet fra Tory til Labour — dette er det ydre Tegn, Signalet

til hele Verden om, at *the United Kingdom* har ændret Kurs; men Valget har ikke skabt Revolutionen, det var blot en Virkning af de Kræfter, der er kaldt til Live i det engelske Folk. Det var Krigen, der skabte Revolutionen, som er stykket sammen og bygget op af disse Aars intensive Erfaringer paa alle menneskelige og sociale Omraader. Intet Folk kan gennem-

gaa det, Englænderne har oplevet, uden at det sætter dybe Mærker i Samfundsopfattelsen — og denne Gang efter en Anspændelse, der overgaar al Forstand, maa man tro paa, at Sporene vil være uudslettelige. . . .

Der var engang, og det er saamænd ikke ret længe siden, da vi troede, at Englænderne under Krigen havde haft det

noget saa storartet, hvad Fødevarer, Tøj o. l. angik. Da Englænderne kom herover og mødte denne Opfattelse, modsagde de os ikke (hvis de havde gjort det, havde de ikke været Englændere), men vore egne, der kendte Forholdene, prøvede at forklare os, i hvor høj Grad man i England har mærket Knaphed og Mangler. Men naar man selv kommer derover, forbløffes man alligevel over den gennemgribende Armod paa Varer, som stadig hersker — og i Tilknytning til denne Kendsgerning gør man en Opdagelse, der med det samme øger Ens Fortrøstning til det engelske Samfunds Fremtid: Rationering og Priskontrol har været gennemført med en Retfærdighed og en Forstaaelse af den absolutte Ligheds Princip, som har fundet Billigelse indenfor alle Befolkningsklasser: ingen kan købe, hvad de har Lyst til, men alle kan skaffe sig det, de *strenge* taget har Brug for. Rationeringen skal selvfølgelig ikke vedvare, og Statens Jerngreb om al Virksomhed skal forhaabentlig løses, men de forløbue Aars selvfølgelige Fordeling af de knappe Goder maa have skabt Forudsætninger for en rimeligere Fordeling, naar Varerne igen bliver rigeligere.

Rationeringen har opdraget Englænderne til Demokrati paa eet Omraade, Mobiliseringen af hele Folkets Arbejdskraft har gjort det paa et andet: naar Stuepigen og Hertuginde blev sat til at dreje Flyvemaskinedele Side om Side, og naar Grønthandlerkonen og Direktørfruen sammen vaskede op i Kantinekøkkenet, saa gaar noget af Standsforskellen fløjten. Og Resterne forsvinder, naar man sidder i en Kælder med hinanden i Haanden og beder til at maatte undgaa Døden.

Fra Erfaringer i den illegale Tilværelse ved man, at de Mennesker, der delte Arbejdet og Farerne med hinanden, var lige og hørte sammen paa tværs af alle sociale Skel og Uligheder. Og selvfølgelig var det ligesaa i England: i Nød og Fare blev Folket svejset sammen i enig Anstregelse for at staa dette Helvede igennem. Kan det Fællesskab glemmes? Man vilde være naiv, hvis man troede, at Krigens for al Fremtid har kværket Klasseforskellen i England, selvfølgelig har den ikke det, men den har paa een Gang ved de økonomiske og sociale Foranstaltninger mindsket dens Forudsætninger og fjernet dens Brod.

De nævnte Eksempler er tilfældigt valgte blandt mange, der alle beviser, at England har gjort det Kunststykke, at lade Demokratiet vokse og udvikle sig, medens Landet var underkastet et jernhaardt diktatorisk Styre. I en ypperlig Pjece om Englands Krigsmobilisering staar der: »Vigtigt er det, at det gigantiske Arbejde er blevet udført, uden at vi har sagt Farvel til den demokratiske Aand, til Tolerance og Godmodighed eller til vor Respekt for Individet. Vi har bevaret den dybe indre Fornemmelse af Frihed

og af Personlighedens Betydning, medens vi har organiseret, hærdet og væbnet os for at kæmpe for disse, de vigtigste menneskelige Egenskabs fortsatte Bestaaen. Det er meget at have opnaaet. Maaske vil det en Dag blive betragtet som det største, vi har vundet som Folk.»

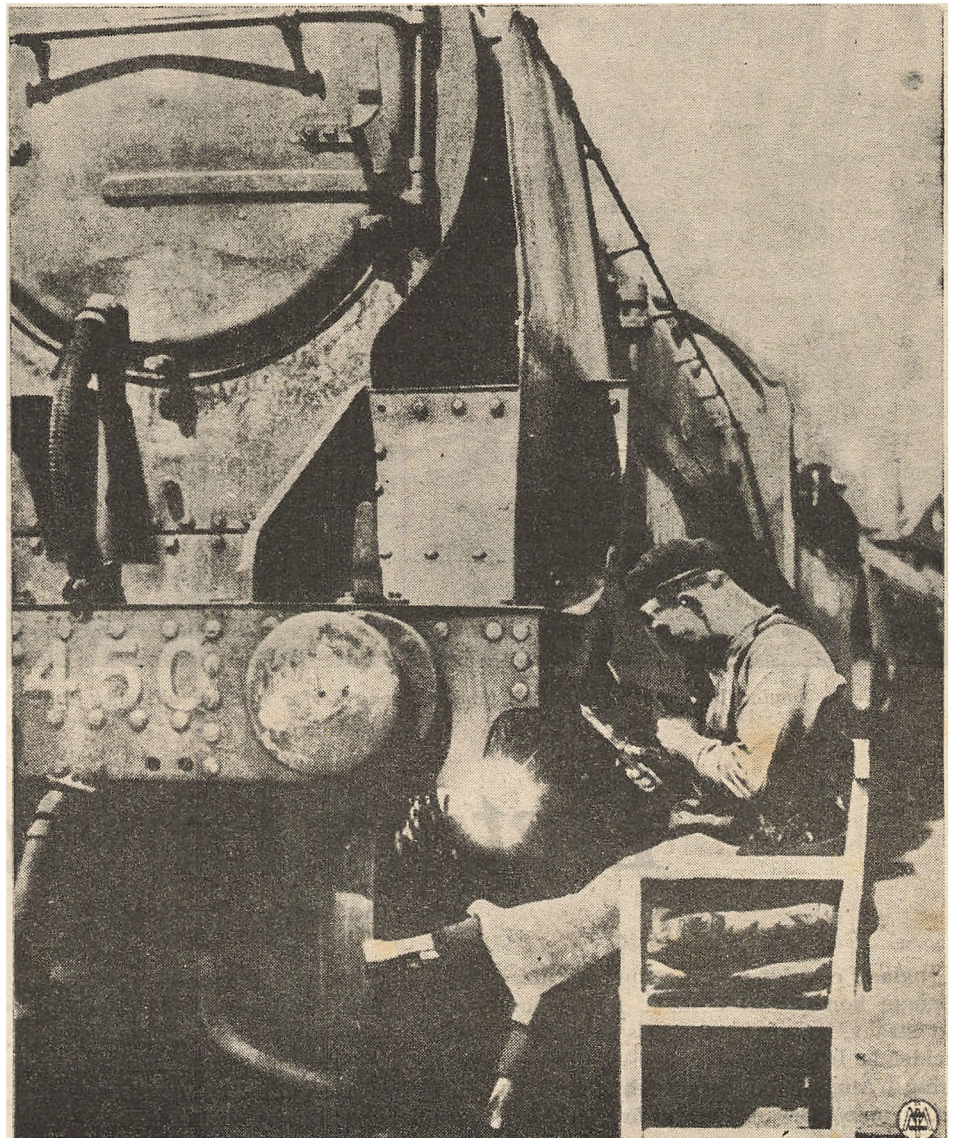
Ja, sikkert er det i hvert Fald, at dette Folks fantastiske Ukuelighed og Mod, da det gjaldt, og først og sidst *dets oprejste Menneskelighed i Kampen*, har aftvunget Verden dyb Respekt og enestaaende Tillid til den britiske Nations Ydeevne og Værdighed.

Jeg tvivler ikke paa, at Englænderne i deres Inderste føler sund Tilfredshed over, at de har udført deres Job saa vel, som de har, men i Samtale med dem kommer dette aldrig til Udtryk. De har med faa Variationer kun dette at sige: Helvede brød løs — vi kunde jo ikke slippe bort, vi var *nødt til* at blive og gøre vores bedste — we had to stick to it. . . . Men i Danmark valgte I selv at kæmpe mod Besættelsesmagten, og det var meget farligt. Det maa være frygteligt at være besat af

Tyskerne — ak, I har haft det meget værre end vi!

De Problemer, der i Dag optager Englænderne er af den elementæreste Art: de drejer sig først og fremmest om at skaffe Boliger til de Hundredetusinder af hjemløse, og om en hurtig Demobilisering saa Soldaterne kan vende tilbage, og Arbejdskraft kan blive frigjort til Brug for den normale Industri. Regeringen kritiseres haardt paa Grund af *Demob'ens* Langsommelighed og Manglen paa Arbejdskraft, som følger deraf. Hvis Regeringen vilde give Slip paa sin skematisk Fremgangsmaade, der er gjort totalt afhængig af Alder og Tjenestetid og udelukker Hensyn til de øjeblikkelige Samfundskrav, saa vilde Forholdene glide betydeligt lettere i Lave end de nu gør, mener Oppositionen.

Det er ikke muligt for en Udlænding at dømme om Berettigelsen af Kritiken mod Labour-Regeringen, der iøvrigt ogsaa maa finde sig i, at dens egne Partifæller tager kraftigt til Orde mod dens Dispositioner. Eksempelvis protesterer

Under Krigen var ingen undtaget for Arbejdet for Nationens Sejr — heller ikke den haardtsaaede hjemvendte Soldat. Han lærte et Job, hvor han kunde gøre Nytte.

Fagforeningslederne over Fortsættelsen af Kontrolsystemet over Arbejderne — man kan ikke forlange, at Arbejderne skal vise ubegrænset Taalmodighed, siger de, bare for at Regeringen skal blive sparet for Farerne og Ubehagelighederne ved en hurtig Acceleration.

Regeringen har fuldt op at staa i og svare til, men det har de store mere eller mindre private Foretagender ogsaa. Som man vil vide, har de hjemsendte Soldater Ret til at vende tilbage til den Stilling, de forlod ved Indkaldelsen, og deres Firma er forpligtet til at genansætte dem til en Løn, som svarer til den, de normalt vilde have opnaaet paa dette Tidspunkt, hvis de ikke var blevet Soldater. En kendt kvindelig Jurist, Mrs. Lockett, juridisk Konsulent bl. a. for det vældige Varehus John Lewis, fortæller mig, at dette Firma har Tilfælde, hvor op til fem unge Mænd gør Krav paa at genindtræde i den samme Stilling. Loven siger, at den, der havde Stillingen først skal være den, der faar den tilbage, men Firmuet er dog ogsaa til en vis Grad forpligtet overfor hans Efterfølgere. Naar dertil kommer, at John Lewis er blevet meget haardt ramt af Bombardementerne og derfor har Beskæftigelse til 2500 færre Personer end før Krigen, saa aner man, at det kan have sine Vanskeligheder at klare Ærterne.

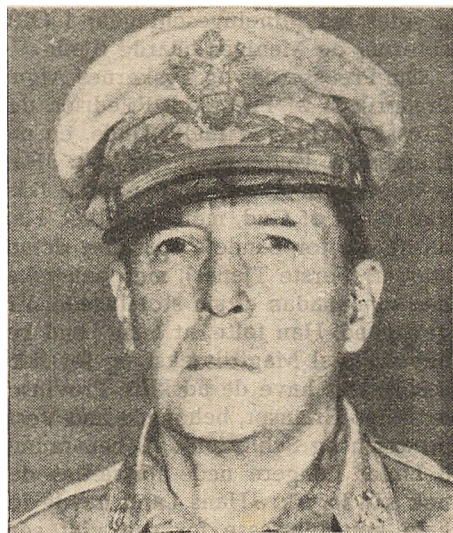
De Konservative finder, at Regeringen burde føle, at den havde nok at gøre med at løse de aktuelle Problemer, og at den passende kunde stille Realiseringen af sine Socialiseringsplaner i Bero til de mest paatrængende Opgaver var løst — paa Engelsk hedder det iøvrigt *Nationalisering*. Men Labour farer frem i en Sky af Forslag, som ophidser Gemytterne — og det ikke bare Toryernes — paa det stærkeste.

Naar indenrigspolitiske Spørgsmaal er under Drøftelse i Underhuset, slaar der knitrende Lyn mellem Regeringens og Oppositionens Bænke, men saasart udenrigspolitiske Problemer sættes under Debat, forbindes de samme Bænke med lysrøde Silkebaand, og Parterne nikker mildt og forstaaende til hinanden. Eden applauderes blygsomt af Labour, og Toryerne viser umiddelbar Begejstring over Bevin — *and there is not a ha' penny worth of difference between them*, som Bladene siger.

Jeg opdager, at jeg har skrevet denne Artikel om England uden at nævne Churchills Navn en eneste Gang — og det er ensbetydende med en alvorlig Mangel: det Helvede, Englænderne har været igennem, har paa en Gang styrket deres Realitetssans og skærpet deres Følelser — og den brede, engelske Befolknings Forhold til Churchill er netop karakteristisk for den fribaarne usentimentale Kærlighed, der i Demokratiets ældste Land træder i Stedet for den betændte Førerfordugelse, der styrkede Diktaturene i Ulykke.

Kate Fleron.

NAZISTISKE SKOLEBØGER

MacArthur og Robert Ley. Hvem skal vi nu følge af disse to?

Zombat Zombatfalva — man husker dunkelt Navnet, maaske fra et af de sjældne Besøg paa Zoologisk Museum. Men Læseren tager fejl. Væsnet bag dette mere zoologiske end egentlig ariske Navn er en tysk Litteraturskønt fra den herværende »kulturelle« femte Kolonne. Denne Kulturgesandt har i Samarbejde med Lektor H. Moe sammenstillet en »Tysk Novelledigtning« (Hagerups Forlag 1943), som den Dag i Dag benyttes ved Tysk-Undervisningen i danske Skoler. De udvalgte Forfattere angives i Bogens Forord som »nulevende, anerkendte gode Forfattere«. Men Udvalgets litterære og aandelige Kvalitet svarer til en dansk Novellesamling, der vilde f. Eks. give svenske Elever et Indtryk af moderne dansk Litteratur ved et Udpluk af Morten Korchs, Johanne Korchs og Ingeborg Vollquarts' samlede Værker. Denne Sammenligning gør for Resten disse danske Forfattere Uret, thi de skriver i det mindste et korrekt og læseligt Dansk. Kun to af de optagne Noveller, W. v. Scholz' »Die Warnung« og Rudolf Hans Bartsch' »Der steirische Weinfuhrmann«, svarer til de Krav, som i Danmark almindelig stilles* til short-stories i Bladenes Søndagsbilag. Hvis de to Forfattere havde været heldige nok til at træffe Redaktøren af Politikens Magasin eller Berlingskes Søndagstillæg i særlig godt Humør, vilde de formodentlig have kunnet sælge deres smaa Fortællinger, hvis Mangel paa fiks en Pointe maaske kunde kompenseres gennem en god Tegning af Halman eller Sikker Hansen. Samlingens øvrige Bidrag er efter Stil og Indhold betydelig under danske Søndagsnovellers Standard. Deres Sprog er daarligt, og den ubehjælp-

somme Stræben efter Originalitet resulterer kun i vilkaarlige Forskydninger i Ordstillingen. Uvedkommende Adjektiver skal dække over Fattigdom paa Tanker eller ægte Følelse. Paa Dansk kaldes saadanne Produkter Makværk, paa Svensk har man den mere fuldtone Betegning Pekaral.

Ikke desto mindre er Novellerne alt andet end uskyldige. Bortset fra Scholz' mystiske Gyser og Bartsch' Hjemstavnsfortælling drejer det sig om halvt kamoufleret Nazi-propaganda i pseudolitterær Form fra før og efter »Magtovertagelsen«. De mest lavtstaaende Banaliteter i Tanke og Følelse bliver pyntet, opdramatiseret, forstørret til urmelige Dimensioner og gjort til mystiske Hemmeligheder i »Blut und Boden«-Stil, saaledes at den umodne og paavirkelige Læser Smag og kritiske Omdømme sløves. Det ønskede Slutresultat er: »Naar jeg hører Ordet Kultur, afsikrer jeg min Revolver.«

Denne kamouflerede nazistiske Kulturpropaganda overgaas dog af »Deutsche Landschaft, Kultur und Geschichte, ein Lesebuch für de neusprachliche Linie des dänischen Gymnasiums«, udgivet af Lektor A. Werner (Hagerup 1942), som ligeledes stadig bliver benyttet i danske Gymnasieklasser. Lektor Werner takker i Forordet »Reichsbahnzentrale für den deutschen Reiseverkehr, København, dem Deutschen Wissenschaftlichen Institut, København, und dem Deutschen Informationsdienst, København,« for deres »værdifulde Hjælp«. Resultatet er blevet derefter. Af de mest graverende Bidrag citeres efter Indholdsfortegnelsen: Nr. 16, Heer und Heimat (Werner Beumelburg: Sperrfeuer um Deutschland); Nr. 17, An der Front (do. do.).

Beumelburg er en nazistisk Forfatter, som prøver at efterabe Remarque. Nr. 20, Der Weg des neuen Deutschlands (Gustav Stresemann: Vermächtnis) — først og fremmest en uhistorisk Hindenburg-Apoteose. Nr. 21, Deutschland nach dem Weltkrieg (vom Herausgeber nach verschiedenen Quellen zusammengestellt). Bidraget viser underforstået Hitlers historiske Nødvendighed. Nr. 22, Der Arbeitsdienst; Nr. 23, Ein Schweizer über den Arbeitsdienst; Nr. 24, Der Arbeitsdienst der weiblichen Jugend; Nr. 25, Kraft durch Freude (af Krigsforbryderen Dr. Robert Ley — efter Nürnbergprocessens medicinske Ekspertes et under-middelbegavet Individ).

Smaa Udpluk af andre Bidrag: I en beundrende Artikel om tysk Militarisme skildrer gamle Gustav Freytag den brutale preussiske Konge Friedrich Wilhelm I.: »Ikke mindre mærkværdigt var Forholdet, som Kongen havde til sine Officerer. Han hadede og frygtede af hele sit Hjerte Diplomaternes og de højere Embedsmænds *snedige Klogskab*. Hans Officerers enkle, djærve og ligefremme Væsen betroede han let sine hemmeligste Tanker«. Han var

nærmest Analfabet og pryglede saavel Officerer som Embedsmændene med Hundepisk. — »Først i Hohenzollernes Armé blev Tanken, at Manden skylder at give sit Liv for Fædrelandet, pryglet ind (hineingeschlagen) i Officerernes og Meniges haarde Sjæle«.

Om Preussernes og Tyskernes Afgud Frederik II af Preussen, Friedrich der Grosse, skriver Wilhelm Uhde, en nationalistisk Undermaaler (S. 47): »Han erklærede nøgternt, at Fyrsterne ikke var indsat af Gud, men af Folket. Han ansaa sig for Landets »premier domestique« (Første Tjener), men beherskedes som saadan af sin storslaaede Ærgerrighed. Han følte, at hans Land behøvede real Magttilvækst og for ikke længere at have de adskilte Provinser og lange Grænser, behøvede han Vestpreussen og Schlesien«. (Lebensraum!) 8 Linier længere nede fortsættes der nok saa logisk: »Hans Land havde for ham kun Interesse for saa vidt som dets Skæbne var knyttet til hans egen. »Jeg vil opretholde min Magt,« sagde Frederik i Aaret 1755, »eller jeg vil, at alt gaar til Grunde og selv Navnet Preussen skal blive begravet sammen med mig.«

Hvad kan være Meningen med saadan en Skolelektur? Hvis Eleverne skal lære Sproget, kan man indtage det praktiske Nyttes Standpunkt og lade dem læse Aviser, moderne Konversationsstykker og velskrevne letter, moderne Prosatekster. Saa lærer de Hverdagslivets Sprog, som de kan bruge, naar de kommer til Landet. Intet af disse Krav opfyldes af de foreliggende Samlinger. Har man det højere Maal at sætte dem ind i Sprogets Aand og gøre dem den gode tyske Litteratur tilgængelig, saa maa man vælge gode Stilister og Læsestykker med et Indhold af aandelig Kvalitet. Hvis Tysklands litterære Produktion kun kan byde paa Hr. Zombat Zombatfalvas Varer, er der sandelig ingen Grund til at plage Eleverne med den tyske Grammatiks 1001 Regler og Undtagelser. — Men selv i Dag skal man ikke nægte, at Tyskerne tidligere ogsaa har frembragt god Litteratur. Hvorfor ikke benytte den?

I Japan har General Mac-Arthur sørgt for Udrensning i Skolelitteraturen; i Tyskland bandlyses Naziskolebøger. Kun danske Elever maa endnu hente Kraft durch Freude hos Hr. Robert Ley.
H. G.

VÆRRE END HELVEDE

Per Ulrich: *Tegninger fra tyske Koncentrationslejre. Fremads Forlag, 7,50 Kr.*

Hver Gang man læser en ny Skildring af Koncentrationslejrenes Helvede, føler man sig som en »Skulker«. Da man gik i Skole, var man glad for at skulke, denne Gang var det Heldet, der gjorde én til »Skulker«, og man føler sig usigelig lykkelig over, at man slap for Helvedet. Vi Skulkere kan ikke forstaa, hvad det er, der sker herhjemme, men hvad saa med de Kammerater, der slap igennem Helvedet og nu staar her og skal leve Livet forfra? For dem maa Udviklingen være ligesaa ufattelig som Livet i Koncentrationslejrene. Det er ikke for meget sagt, at deres Lidelser fortsætter, og det er en enorm Selvbeherskelse, disse dobbelt ramte Mennesker maa være i Besiddelse af.

En ung Kunstner, Per Ulrich er vendt hjem og har bjerget nogle Skitsebogsblade med sig, disse er nu udgivet paa Fremad's Forlag med Forord af Aksel Larsen. Det er en meget smuk Bog. Tegningerne, der er gjort med en meget nervøs enkel Streg, er forsynet med nogle korte rammende Tekster. Et levende Menneskes kunstneriske Dokumentation for Efterverdenen om Dagligdagen i Nazisternes Tilintetgørelsesleje. Tegningernes aandeagtige Karakter giver Beskueren en fantastisk Indlevelen i Forholdene, langt stærkere end alle de dokumentariske Fotografier, man tidligere har set.

Per Ulrich skildrer til Slut i Bogen i Prosa nogle Optrin, han selv har overværet med en næsten uhyggelig Sans for

Med Opbyaetsen af de sidste Kræfter hjælper den dødsmerkede Ven med. Foran venter kun ubarmhjertige Mile, der skal tilbagelægges, Kulde, Sult og Trællearbejde.

Detaillen, som for første Gang virkelig gør én delagtig i, hvad det vil sige at blive »banket ihjel«. Hvad der er bedst i Bogen, Tegningerne eller Prosaen, er svært at sige, og hvis man ikke vidste, at det er sandt det hele, vilde man sige: »Det maa være Løgn!«
Knud Nellemose.

Færøerne.

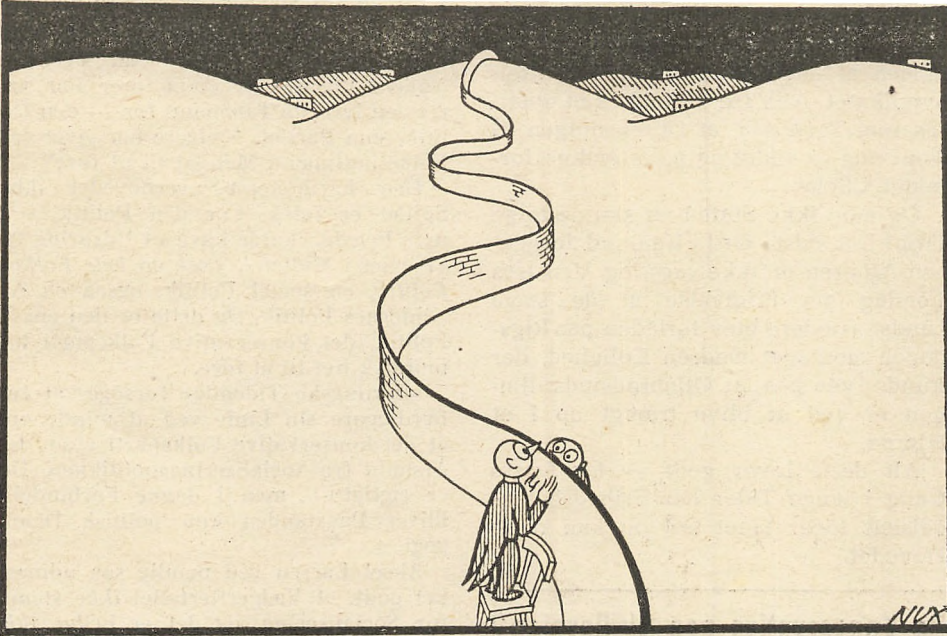
Eiden Müller: *Fem Aar under Union*
Jack. Gyldendal 1945. 95 S. Kr. 4.75.

Den lille Bog giver en klar og dokumenteret Skildring af Livet paa Færøerne under Krigen, og selvom den ikke gør Krav paa at være en officiel Dokumentsamling, har man dog igennem den en udmærket kronologisk Gennemgang af hele den britiske Besættelse. Et godt Billedmateriale ledsager Teksten, der indeholder de vigtigste Notevekslinger mellem de danske Myndigheder paa Færøerne og de britiske Myndigheder samt de mere betydningsfulde Kundgørelser til den færøske Befolkning. Et kort Kapitel er ofret paa Besættelsen af Island.

Under Læsningen faar man de færøske Begivenheder placeret i Forhold til Hændelserne i det samtidig tyskbesatte Danmark, og Forskelligheden mellem engelsk og tysk Besættelse kan ikke andet end springe i Øjnene.

Den lille, letlæste og saglige Bog bør læses af alle, der har Interesse for Færøerne; men hvordan finder man ud af paa Forhaand, at der under det spraglede Omslag skjuler sig en Skildring som den ovenfor omtalte?
N2.

VERDEN IDAG

— Ja dette er altsaa Muren omkring en Galeanstalt .... men sig mig, har De opdaget, hvad der er Ydersiden?

RIGSDAGEN

1.—9. December.

I Folketinget sank Temperaturen i omtrent samme Tempo som udenfor, og ved Ugens Slutning maalttes den betydeligt under Nulpunktet. Politisk Frostvejr!

Først blev Statsministerens Svartale til Finanslovdebattens Ordførere paa hørt med kølig Opmærksomhed. Over for den hyppigt fremsatte Bebrejdelse, at Regeringens Programudtalelse var tynd og indholdsløs, gjorde Statsministeren gældende, at den saamænd ikke var mindre indholdsløs end saa mange tidligere Programudtalelser i den danske Rigsdag, hvorved han bekræftede ens Anelse om, at han paa Forhaand havde undersøgt det positives Minimumsgrænse. Oplysningerne om at Nazister, Tyskere, Værnemagere og LSere havde skænket Venstre en ikke uvæsentlig Del af Partiets Stemmer, gendrev han f. Eks. ved at hævde, at Venstre med samme Ret kunde paa-staa, at Tysklandsarbejdere, Værnemagtsarbejdere og deres Paarørende havde stemt paa det kommunistiske Parti, og at dette derigennem havde faaet Halvdelen af dets Stemmer. Til nærmere Forklaring af denne Paastand tjente, at Afstemningen jo er hemmelig, saa man iflg. Statsministeren ikke kan vide noget som helst om, hvor de Folk stammer fra, som har stemt paa de forskellige Partier.

Derefter hengav Statsministeren sig til en Skildring af den berømte Modstandsgruppe Venstre. Venstre havde ifølge Statsministeren øvet en stærk Modstand mod det tyske Vælde og dets Indficering baade politisk og ideologisk af den danske Befolkning og havde taget Initiativ til at styrke Modstanden mod Eftergivenhedens Politik. Gud bevare min Mund for at kommentere denne udvalgte Sabotagegruppens Aktioner.

Med Henblik paa Justitsministerens Lovforslag om Løsladelse af Varetægtsarrestanter ytrede Konsejlspræsidenten: Der gives Personer, som af ydre Omstændigheder er ført ind i disse uheldige Forhold til Tyskerne uden Tanke om at ville skade deres Land eller krydse lovlige Myndigheders Planer!

Saa blev det Justitsminister Elmquists Tur. Den socialdemokratiske Ordfører, nys afgaaede Justitsminister Busch-Jensen, kritiserede Forslaget og Regeringens Motiver til at fremsætte det meget skarpt og erklærede, at hans Parti ikke kunde tage Stilling til det paa det foreliggende Grundlag, men at de nok var rede til at modtage Oplysninger af den højtærede Justitsminister i et Udvalg. Heller ikke de Konservative og Kommunisterne vilde tilsige en velvillig Behandling, og de Radikale saavel som Dansk Samling udtalte en meget forsigtig Tilslutning, hvilket dog ikke forhindrede Justitsministeren i at takke for den i det store og hele velvillige Modtagelse, Lovforslaget havde faaet.

Cayenne.

Frit Danmark og Sydslesvig

Maa jeg som flittig Læser af Bladet takke for Artiklen i Nr. 26: Frit Danmark efter Valget.

Det hedder her: »Frit Danmark« vil ogsaa i Fremtiden arbejde for en større Medleven og Medvirken i Øjeblikkets brændende Problemer — — — det er til syvende og sidst Kravet om renere Linier i dansk Politik, Kravet om et mere aktivt og vaagent dansk Demokrati end det, som føjede sig efter Tyskernes Ønsker, der er Forudsætningen for »Frit Danmark«s fortsatte Tilværelse.

Programmet er fortræffeligt, men samtidig med, at dette indrømmes, maa jeg sige, at jeg synes, »Frit Danmark« har svigtet paa eet afgørende Punkt: Sydslesvig. Ingen vil vel nægte, at det er et af Øjeblikkets mest brændende Problemer; ej heller er det ubekendt, at der siden 5. Maj er vokset en Folkebevægelse frem paa tværs af de store Partier, til Trods for disses Uvilje eller Modstand, og til Trods for Bladenes og Radioens Fortiessystem (karakteristisk og tragikomisk er i denne Forbindelse det store Nummer, der gøres ud af Isted-Løven, altsaa et Stykke Fortid, mens den levende, kæmpende Nutid søges bagatelliseret).

Denne Bevægelse, der jo arbejder for Sydslesvigs Frigørelse fra tysk Overhøjhed, har altsaa haft en strid Modvind, ja, den har i en vis Forstand maattet gøre et underjordisk Arbejde, og alligevel har det sydslesvigske Udvalg foreløbig opnaaet henimod en kvart Million Underskrifter paa sine Adresser.

Har nu »Frit Danmark« virket med til en større »Medleven og Medvirken« i dette »brændende Problem«, har det i denne »dødsens alvorlige Sag« (Christmas Møller) arbejdet for »et mere vaagent

dansk Demokrati end det, som føjede sig efter Tyskernes Ønsker«?

Jeg kan ikke se det. Selv om man vel ikke kunde have ventet en positiv »Medvirken« fra Bladets Side, havde det dog været naturligt og ønskeligt, om det havde vist sin »Medleven« ved at bringe en alsidig Orientering i de Problemer, der knytter sig til dette Spørgsmaal. Men end ikke dette har været Tilfældet.

Odense, d. 11. November 1945.

Adjunkt O. Jappe, Odense.

Svar:

»Frit Danmark« har hverken som Blad eller som Organisation taget noget bestemt Standpunkt over for det sydslesvigske Problem, da det naturligvis er et af de Spørgsmaal, hvorom der inden for en saa bred Organisation som F. D. maa herske Uenighed. Derimod kan vi ikke indrømme, at »Frit Danmark« ikke har bidraget til en Orientering paa dette Omraade. Allerede i Bladets første legale Nummer bragte vi en stor Artikel »Danmarks Sydgrænse«, og siden har Dr. Vilh. la Cour i en Artikel i Bladet gjort rede for Ønskerne om Sydslesvigs Løsrivelse fra Tyskland (F. D. Nr. 10), og vi har senere bragt en Artikel af Fru Vibeke Ammundsen. Frit Danmarks Hovedledelse har paa sit sidste Møde vedtaget at udsende en særlig Bog om Sønderjylland under og efter Besættelsen, hvori der ogsaa vil forekomme en saglig Redegørelse for Sydslesvigs Forhold. Iøvrigt er Artikler om de sønderjyske Problemer under Udarbejdelse og vil i nær Fremtid blive offentliggjort i »Frit Danmark«. Red.

GLÆDELIGT

Vi har gennemgaaet en Periode, der har været alt andet end opmuntrende for os, der har Frihedskampens Idealer i Behold. Efter den første overvættede Begejstring for Modstandsbevægelsen og dens Folk, indtrådte den Reaktion, der vel var at vente, men som antog en Karakter, der var dybt forstemmende.

Modstandsbevægelsen fik Vind i Sejlene, fordi den satte ind paa et Tidspunkt, da Modstandsbevægelsens bedste Folk var tappede for Kræfter: efter de sidste Aars haarde Belastning og efter Befrielsens Begejstring og de første Maaneders opslidende Virke var det ikke underligt, at de var trætte, medens Reaktionens Mænd, der ikke blot ikke havde noget at være trætte af, men som ovenikøbet følte sig vældigt stimulerede af spredte Surhedstegn, tog fat med en Veloplagthed, der saa sandelig havde været højere Maal værdig.

Valget oprandt og gjorde ikke ondt bedre — men i den Tid der er forløbet siden da, er der sket en Forandring, som trods alt synes at berettigge til et vist Lyssyn.

Den, der skriver disse Linier, har i tre Uger været borte fra Landet og i den Tid været næsten helt afskaaret fra gennem Aviser at følge med i den danske Udvikling. Efter en Rejse gennem de Ruinhobe, der engang var Tyskland, et sultende Holland, et nedbrudt Frankrig og et forarmet, men haardt kæmpende England, kommer man hjem, belært om mangt og meget, først og fremmest om, at Danmarks Konditioner er saa lykkelige i Sammenligning med andre Landes, at vi ikke har Lov til at kny, og dernæst om at vore gode Forhold er ensbetydende med Forpligtelser til at forme en Udvikling, der ikke alene er til Gavn for os selv, men ogsaa efterfølgelsesværdig for andre Nationer. Altsaa, man vender hjem, skamfuld og fyldt af gode Fortsætter og fornemmer til sin Overraskelse, at *Stemningen er ved at forandre sig*: det er, som om den naturlige Anstændighedsfølelse og Retfærdsfornemmelse er ved at faa Overtaget over den bitre Uvilje mod enhver Foranstaltning eller Handling, der har Udrensning og Fornyelse til Maal. De spredte Begivenheder, der bestyrker denne Tro, er bl. a. følgende: HRS. Henning Hasle har omsider efter Informations Offentliggørelse af hans Brev til Scavenius, følt, det var nødvendigt, at han trak sig tilbage som det konservative Partis Repræsentant i Folketinget, Hofjægermester Lüttichau, Rhoden, har ikke til Trods for sine ivrige

Anstrengelser kunnet bevare Bestyrelsesposten indenfor Tolvmandsforeningerne, og, som nævnt andetsteds i Bladet, vil Direktør H. Haubroe i Begyndelsen af det nye Aar forlade Riffelsyndikatet. Alle tre Tilfælde kan opfattes som Tegn paa, at Udrensningen til Tops dog er andet og mere end en forældet Cliché.

Og mon ikke Staten nu skulde følge Trøp? Det sidste Ord i Kaalund-Jørgensen-Affæren er ikke sagt, og Venstres Forslag om Frigivelse af de smaa Landsforrædere blev forleden paa Rigsdagen modtaget med en Kølighed, der kunde tyde paa, at Øllebrødsindstillingen er ved at blive trængt op i et Hjørne.

Alt dette lover godt -- for første Gang i lange Tider har Frihedsbevægelsens Ideer faaet Sol og kan rejse Hovedet.

De Konservative paa Skillevejen?

Fra Dir. Karl V. Jensen, en af »Frit Danmark«s Stiftere, har vi modtaget nedenstaaende Indlæg, som vi har anmodet Chefredaktør Schoch, Berlingske Tidende, Medlem af Frihedsraadet, om at besvare.

»Berlingske Tidende« har bragt en ledende Artikel af overordentlig politisk Betydning under Overskriften »I Aksel Larsens Lomme«. Det er en Kommentar til den kommunistiske Ordførertale paa Rigsdagen, hvor Aksel Larsen gav Udtryk for Ønsket om, at den nuværende Venstre-regering saa snart som muligt maatte blive afløst af en Regering, der var mere i Overensstemmelse med Folkets og Rigsdagens Flertal.

Denne Artikel er ikke ligegyldig for os. Thi dersom »Berlingske Tidende« faar Held til at føre sit Synspunkt til Sejr indenfor Det konservative Folkeparti, saa er det et Slag i Ansigtet paa »Frit Danmark«s tværpolitiske Arbejde.

»Berlingske Tidende« afviser i særdeles skarpe, kategoriske Vendinger enhver Tanke om Muligheden af, at der skulde kunne dannes en Regering paa Grundlag af Samarbejde mellem Socialdemokrater, Kommuniste og Konservative, og den gør det med følgende Begrundelse:

»Valgdagen knæsatte ikke den Politik, Hr. Aksel Larsen nu vil udgive for at være Folkets Vilje. Den tilvebragte et Folketingsflertal, der klart og afgjort tager Afstand fra Socialiseringspolitikken, og at Regeringen, hvis Folkets Vilje skulde efterkommes, maatte udgaa af dette Flertal og støttes af det, bør Hr. Aksel Larsen og de to socialistiske Partier lige saa godt først som sidst gøre sig fortrolig med.«

Politisk betyder dette: konservativt Samarbejde med Venstre mod Socialdemokrater og Kommuniste, d. v. s. en Politik vendt mod Arbejderklassen.

Hvorledes harmonerer nu denne Linie med den Politik, det konservative Folkeparti gik til Valg paa, som fik sit Udtryk i Partiets nye Program, og som »Berlingske Tidende« gennem Aaringer med Anders Vigen som Pennefører har været den ivrigste Talsmand for — den Politik, som Partiets Vælgere har givet dets Folketingsmænd Mandat til at føre?

Den harmonerer overhovedet ikke. Spillet er falsk. For den Politik, som man lovede, skulde have sit Udspring fra »Partiet i Midten«, være en *hele Folkets Politik*, en social Politik, ogsaa en Arbejdernes Politik. Og dette er den eneste Politik, det konservative Folkeparti har moralsk Ret til at føre.

»Berlingske Tidende« forsøger at retfærdiggøre sin Linie ved at minde om, at det konservative Folkeparti ogsaa tog Afstand fra Socialiseringspolitikken. Det er rigtigt — men i *denne* Forbindelse bliver Paastanden kun politisk Demagogi.

Aksel Larsen ved nemlig saa udmærket godt, at Vælgerflertallet *ikke* stemte for Socialisering, og det er heller *ikke* Samarbejde om Socialiseringspolitik, han har opfordret til.

Hvad er det nemlig, Aksel Larsen har sagt? Han har fastslaaet som en uomstødelig Kendsgerning, at der i den afgaaede Samlingsregering havde været Enighed i alle væsentlige Spørgsmaal mellem Socialdemokrater, Kommuniste og Konservative, mens Venstre stod i skarp, de Radikale i valen Opposition. Og han har foreslaaet, at denne Samlingsregerings Politik blev fortsat. Dette er ikke Krav om Socialisering, men en udstrakt Haand med Opfordring til at gøre Dagens Gerning.

Baade Konservative, Socialdemokrater og Kommuniste, ja selv de Radikale, har en Forfatningsændring med 21 Aars Valgret paa Programmet — mens Venstres Indstilling er negativ. Konservative, Socialdemokrater og Kommuniste har hidtil kunnet enes om Udrensningen — mens Venstre har adskillige Forbehold. Der har været fuld Enighed mellem de tre Partier om Udenrigspolitikken, om det sønderjyske Spørgsmaal og ogsaa om Afstandtagen fra en Vestblok — mens Venstres Stilling er uklar. Der synes ikke at være Uoverensstemmelser om en positiv Forsvarsordning med Demokratisering af Hæren. Der skulde synes langt større Muligheder for Enighed mellem de tre Partier om Beskæftigelsespolitikken, om Sociallovgivningen, om Boligbyggeriet, om Valutaen, end der vil kunne opnaas ved en hvilken som helst anden Konstellation vendt mod de to Arbejderpartier.

Om alle disse store vigtige Spørgsmaal, som vort Land staar overfor at skulle løse, burde der derfor kunne skabes et frugtbringende Samarbejde paa den Linie, Aksel Larsen har antydnet, et Samarbejde der vil have Rigsdagens og Folkets store Flertal bag sig.

At gaa ind for denne positive Politik betyder ingenlunde at »komme i Aksel Larsens Lomme«. Han har jo end ikke udtalt sig om, hvorvidt den Regering han

(fortsættes Side 12)

EN NITTENAARIG STILLER SINE KRAV

Den unge Journalist Verner Jespersen, der tidligere har skrevet i »Frit Danmark«, paaviser Faren for Demokratiet ved den Maade, hvorpaa der i Dag drives Politik i Danmark.

Et Raab gaar over det ganske Land: Demokratiet leve!

Det er voldsomt, som alle Mennesker nu pludselig er blevet Demokrater. Alt skal være demokratisk, og alt skal tjene Demokratiets Sag.

Men det er jo kun saa evigt dejligt alt sammen, ikke? Vi er dog Demokrater baade du og jeg!

Javist. Nazismen og Diktaturslaterne er slaaet til Jorden og knust. Demokratiet har vundet en stor Sejr. Demokratiet er sikret ud i Fremtiden.

Nej! Demokratiet er Pokker ikke sikret ud i Fremtiden. Jeg vover at paastaa, at det danske Demokrati i Dag er i den yderste Fare. Vort Folkestyre befinder sig i en Skæbnetime af samme Alvor som i 1940, da »Kampen om det danske Folks Sjæl« førtes.

En Skæbnetime, ja. Netop nu har vi svært ved at holde de demokratiske Idealer fast og saa let ved at tvivle paa de demokratiske Goder, netop nu hvor Udrensning og Retfærdighed skal gaa op i en højere Enhed. I og for sig er det vel ganske naturligt, for efter at et Folk i en Aarrække har udkæmpet en forbitret og skaanselsløs Kamp mod en overmægtig og grusom Fjende, maa der naturligvis nødvendigvis komme en Reaktion i den ene eller den anden Retning. Og at denne Reaktion bl. a. kan vise sig deri, at Folk begynder at tvivle paa de selvsamme Idealer, som de kæmpede for, vil vel nok kunne forklares rent psykologisk.

Parlamentsleden er ved at vende tilbage.

Det er altid farligt, naar et Folk saaledes ikke rigtig kan finde sine egne Ben. Da kan det aandelige talt let løbes over Ende. *Men det dødsensfarlige netop i vor Situation i Dag er den Maade, hvorpaa der drives Politik i dette Land.*

Vi kan ikke kraftigt nok slaa fast, at det, man før Krigen karakteriserede ved Glosen »Parlamentslede«, er ved at vende tilbage. Igen er den Opfattelse ved at brede sig, at »Politik er en beskidt Affære, som man helst skal holde Fingrene fra«. Store Kredse af det danske Folk og saa godt som hele Modstandsbevægelsen gik ind i Befrielsen med brændende Forventninger om en ny og renere Aand i dansk Politik. *Alle de Mennesker, der*

haabede og forventede dette, er blevet dybt skuffet.

Det er ikke Redelighed, som har kendetegnet dansk Politik siden Befrielsen, men Luskeri — ikke Holdning, men Holdningsløshed — ikke Ærlighed, men Løgn og Bedrag.

Alt dette saa vi klart og tydeligt ved det nu overstaade Valg. Jeg er ikke saa gammel, at jeg kan drage Sammenligning med tidligere frie Valg. Men ganske uanset om dette Valg i etisk Henseende stod over eller under sine Forgængere, var det dybt nedværdigende for det danske Folk, at en saa lav og smudsig Valgkamp blev fort umiddelbart efter de fem Besættelsesaar. I Stedet for, at det for Folketingskandidaterne burde gælde om først og fremmest at slaa fast, hvad det er for politiske Idealer, de kæmper for, havde man Indtryk af, at det tværtimod var Hovedformaålet at rakke ned paa de andre Partier og deres Kandidater, og i denne Hensigt blev intet Middel skyet, lige fra Anvendelsen af de værste gadedrengeagtige Skældsord (»Svinehund« om Jørgen Gram) til den mest sjofle og lavsindede Mistænkeliggørelse af politiske Modstandere (»Quisling« om Arne Sørensen), og man undsaa sig end ikke for at anvende direkte Løgne i Mistænkeliggørelseskampagnerne.

Lette Ofre for ny Nazisme.

Den Valgkamp har faaet et Utal af Mennesker til med Afsky at vende sig bort fra Politik — Mennesker, som maa ske var blevet politisk aktiviseret under Besættelsen. De vil nu i mange Tilfælde være lette Ofre for en ny Førerforgudelse, en ny Form for Nazisme. Hvis er Skylden? Politikernes, Folketingskandidaternes, Partipressens! Naturligvis skal ikke alle skæres over een Kam, der var mange, som førte en fuldt ud værdig og tiltalende Valgkamp. Men det er ofte *de andre*, som Folk hovedsagelig lægger Mærke til, og de trækker dansk Politik ned i et saa lavt Plan, at det kan blive skæbnesvangert.

Og det var ikke blot Valgkampen, der var os uværdig, det har hele Perioden siden 5. Maj været. Hvad er det dog for en holdningsløs Politik, det har behaget d'Hrr. Rigsdagsmedlemmer at præsentere det danske Folk for?

Umiddelbart efter Befrielsen viste det sig jo forbavsende nok, at de havde været Storsabotører allesammen, jo, jo, de havde skaffet Frihedsbevægelsen Millioner af Kroner til dens Arbejde, de havde skam altid været Tilhængere af den aktive Modstand og maalbevidst arbejdet

henimod Bruddet med Tyskerne den 29. August — sandelig. Holger Danske var ikke død endnu! Et Udslag af denne Holger Danske-Aand var det sikkert ogsaa, at Rigsdagen med imponerende Ligegyldighed for sine egne Gerninger op til 29. August 1943 næsten eenstemmigt kunde vedtage et Straffelovstillæg med tilbagevirkende Kraft, hvorefter bl. a. Frikorpsfolk kunde straffes — Frikorpsfolk, der *maaske* havde meldt sig paa *den samme* Rigsdags Opfordring. Eller Værnemagere — som *maaske* ligeledes havde tilbudt Tyskerne Arbejde i Tillid til en af de utallige officielle Erklæringer.

Politikerne er uanfægtede af Kendsgerninger.

Kort Tid efter Straffelovstillæggets Vedtagelse begyndte Stemningen saa smaat at vende sig i Folket. Hvorpaa den ene efter den anden af de ærede Rigsdagsmedlemmer tog fat paa at kritisere den Lov, som de selv lige havde vedtaget. Saa indlededes Valgkampagner, og i Mellemtiden havde Politikerne sundet sig saa meget, at de igen var kommet i Tanke om Fortræffeligheden af den Politik, som de havde ført lige op til 29. August. Nu havde de ikke alene reddet Landet ved at være illegale, nu havde de ogsaa reddet Nationen med Scavenius-Politikken. Ved Vælgermøde efter Vælgermøde Landet over stod Rigsdagsmedlemmerne op og priste i høje Toner saavel den officielle danske Holdning i Besættelsens første Aar som den aktive Modstandsbevægelse, ganske uanfægtet af den Kendsgerning, at Modstandsbevægelsen indtil

(fortsættes Side 12)

Pastor Glahn der opfordrede Politikerne til at tage Konsekvenserne af deres Handlinger.

Saadan er vi Tyskere

I det svenske Tidsskrift »NU« har Prof. Tørngren i en Artikel beskæftiget sig med »det tyske Problem«, som han belyste socialt og psykologisk. Som Svar modtog Bladet et Indlæg fra tidligere Medlem af den tyske Rigsdag Herbert Warnke, der nu lever som Emigrant i Sverige. Vi bringer et Uddrag af Warnkes Artikel, der stor i NU's Novembernummer.

»...Der lindes naturligvis ogsaa fascistiske Strømninger i andre Lande, men intetsteds har de formaaet at sejre saa fuldstændigt og antage en saa konsekvent barbarisk Form som netop i Tyskland. Vi Tyskere gør vort Folk og Verden en meget daarlig Tjeneste, hvis vi vægrer os ved at indse, i hvor høj Grad bestemte Særtræk hos vort Folk begunstigede Nazismens Opstaaen.

At det tyske Folk holdt fast ved Hitler til sin sidste Blodsdraabe, har man fra tysk antinazistisk Side villet forklare udelukkende som en Følge af Terror og Propaganda samt af Udlandets Misgreb i München-Konference Stilen. Man undervurderer sikkert i Udlandet i betydelig Grad Virkningerne af den sidst nævnte Faktor; kun den, som virkelig kender Tyskerne, kan rigtigt taksere Dybden af dens Virkning. Men det vilde alligevel være helt forkert, om vi Tyskere stirrede os blinde derpaa og vilde undskylde alting dermed. Paa den Maade vilde vi bare kaste vor saa bittert nødvendige Selvkritik fra os og forskønne Sager og Ting i Stedet for at høste hensynsløs Selvkundskab. Medlidenhedskampagnen er i D. og allermost skadelig for Tyskerne selv.

Det er vor Skyldighed mod Tyskland og endnu mere mod Verden at indse, at Nazismens Opstaaen og langvarige Herredømme begunstigedes af Tyskerens Autoritetstro, Respekt for Vold og Magt, Tilbøjelighed til at lystre Ordre samt Mangel paa civilt Mod. Men lige saa lidt som en Nation fiks og færdig træder ud paa Verdensteatrets Scene uden at forandre sig med Tiden, lige saa lidt er disse Egenskaber naturlige og faste; men de er historiske og altsaa overvindelige. At fornægte deres Eksistens er at bevare dem. At indse deres Tilstedeværelse er det første Skridt til at overvinde dem.

Tysklands Historie har som bekendt været meget ulykkelig. Tysklands Samling til eet Rige skete ikke blot sent, men ogsaa paa reaktionær Maade, hvorefter

det ny og højtindustrialiserede tyske Rige overalt i Verden stødte paa mægtige og rodfaste Konkurrenter. Netop herfor maatte den preussiske Expansionstendens, som var steget voldsomt gennem Alliancen mellem Storindustri og Storgodsejere, føre til Explosioner, hvis ikke Faren i rette Tid blev ryddet af Vejen ved, at Tyskland blev demokratiseret.

Det er dette »hvis«, som Sagen drejer sig om . . .

Det tyske Folks Historie arter sig uhyggeligt logisk og tvangsmæssig, kun fordi det tyske Folk selv ikke har ledet den i andre Baner. »Kun« fordi dette ikke skete, »maatte« alting gaa, som det gik. Det tyske Folks Medansvarlighed ligger ikke i nogen direkte Meddelagtighed i de nazistiske Forbrydelser, men i at det ikke tog sin Skæbne i egne Hænder. Det skulde det have kunnet, lige saa vel som andre Folk kan det . . . «

»Man tilgiver ikke en Nation, hvis den lader sig voldtage af den første den bedste Eventyrer,« skrev Marx om Frankrig under Ludvig Napoleon. Hvad vilde han ikke kunne have skrevet om Tyskland under Hitler? Marx og Engels forklarede gentagne Gange, at Menneskene selv skaber deres Historie, ganske vist under visse bestemte Forudsætninger og Betingelser. Nogen mekanisk Historieudvikling findes ikke.

Indenfor det tyske Folk findes der utvivlsomt stærke Kræfter, som støtter politiske og sociale Fremskridt. Den tyske Historie indeholder en hel Række indre Frihedskampe, deriblandt de tre Revolutioner i 1525, 1848 og 1918. Fra 1933 til 1945 mistede Tyskland som Følge af Oppositionens Kamp mod det brune Barbari i Titusinder af sine bedste Mænd paa Skafottet, i Galgen eller i Koncentrationslejrens Helvede. Men det tyske Folk har aldrig holdbart kunnet sejre over Reaktionen, medens Flertallet af moderne Stater fandt deres nuværende Struktur i og med, at demokratiske Bevægelser sejrede.

Men var det nødvendigt, at de fremskridtsvenlige Kræfter i Tyskland Gang paa Gang »tvangsmæssigt« led Nederlag? Ingenlunde. Törngren skildrer i nogle for os Tyskere særligt læseværdige Afsnit den specifikt tyske Atmosfære: »Selve den Atmosfære, hvori Tyskerne lever, og hvori de driver Politik, Journalistik og militær Planlægning, har i lange Tider gjort Indtryk paa udenforstaaende Iagttagere, et Indtryk, som en Tysker maaske ikke saa let selv mærker. Man har Følelsen af en Slags alles Krig mod alle, hvor Antagonismen snart bryder ud i manifeste Storme, snart holder sig latent gærende under Overfladen.«

Tak for det! Disse Ord er et godt Spejl. Her gemmer Aarsagen til den tyske Frihedsbevægelses evige Nederlag sig: »Umuligheden« af at samle de fremskridtsvenlige til et positivt Samarbejde.

Frihedsbevægelsens Nederlag og den tyske Mentalitet paavirker hinanden gensidigt. Gennem Nederlagene opfører Folket sig endnu mere ufrigt og bliver desuden tilbøjeligt til at spille Vigtigper overfor andre Folk for der-

med at kompensere, dels sine indre Nederlag, dels de paafølgende endnu værre Tilbagefald i Slaveri under Reaktionen.

Men nu Konklusionerne. Kan Tyskernes historiske (bemærk: ikke naturgivne) Egenskaber afskaffes gennem udefra kommende, det være sig aldrig saa fremskridtsvenlige Befalinger? Naturligvis ikke. Hvorledes skulde saadanne kunne opdrage til »Demokrati«, naar de jo begunstiger blind, undersaatlig Lydighed i Stedet for eget Ansvar, Initiativ, Selvstyre og Demokratisering? Hvordan skulde Tyskerne kunne komme til Demokrati gennem blot at høre Tale om dets Forekomst, men aldrig selv opleve det? At de i deres Histories Løb aldrig har oplevet nogen Periode af virkeligt og konsekvent Demokrati er jo netop deres Ulykke — en Ulykke som Gang paa Gang har vist sig at være en endnu større Ulykke for den øvrige Verden. Hvis denne Tilstand foreviges, bliver det tyske Problem aldrig løst.

Løses kan det kun derigennem, at Demokratiet endegyldigt sejrer over Reaktionen. En saadan Vending har det tyske Folk aldrig selv af egen Kraft kunnet afstedkomme. Ogsaa en antinazistisk Tysker maa nøgternt indse dette. Han maa indse, at Mørkets Magter i Tyskland er blevet nedkæmpet af ydre Kræfter, af de Allierede, og han maa samarbejde med disse og deres Myndigheder for at udrydde Resterne af Nazisme og Militarisme. Hvis han saboterer dette Samarbejde, viser han, at han ikke forstaar, hvor dybt den indre Forvandling i Tyskland maa gaa. Han vil da ikke tjene den tyske Genopbygning, men den tyske Nationalisme, hvorved han vil vække Nabofolkernes Mistillid . . .

Alle Kræfter i det tyske Folk maa koncentrereres om en klart antinazistisk demokratisk Genopbygning, om total Udryddelse af Nazisme, Reaktion og Militarisme, om at skabe et Vendepunkt i den hidtil saa ulyksalige tyske Historie — og dette kan kun ske paa Basis af Potsdam-Beslutningerne. Ganske vist paalægger disse Beslutninger Tyskerne de tungeste Byrder, men hvem kunde ogsaa vente andet? De er en Følge af Hitlers Katastrofepolitik og af at Tyskerne selv ikke fandt Kraft nok til at styrte Hitler-Regimet. Italiens gunstigere Skæbne viser, at ogsaa Tyskland havde kunnet faa det adskilligt anderledes, hvis Hitler var blevet styrtet af tyske Kræfter. Det gik ikke saadan, og derfor kan Tyskerne heller ikke polemisere mod Potsdam-Beslutningerne. Disse bunder i de overfaldne Folks forstaaelige Trykkrav og Ret til Godtgørelse; de vil givetvis fra Tyskerne se Handling og ikke blot Ord, hvis de skal begynde at tro paa en tysk Mentalitetsforandring.

Potsdam udgør en Opfordring til det

tyske Folk om selv at skabe Grundvolden for sit eget Demokrati; thi Demokrati er ingen Eksportvare, men noget som hvert Folk maa oprette for sig selv. Ellers er det en Selvmodsigelse. »Hvis det tyske Folks Anstrengelser standhaftigt indstilles paa dette Maal, vil det indenfor et fornødent Tidsrum kunne genindtage sin Plads mellem Verdens frie og fredelige Folk.« Det er det Princip, som man gik ud fra i Potsdam, og fra det kan ogsaa Tyskernes egne demokratiske Kræfter udgaa. Fra dette Udgangspunkt er Samarbejde mellem dem og Okkupationsmyndighederne nødvendigt. At de senere opmuntrer de demokratiske Partier, at de tilkender Tyskerne demokratisk Presse- og Forsamlingsfrihed, at de søger at fremme en Opstaaen af et demokratisk Forvaltningsapparat baaret af det tyske Folk selv, at det tyske Demokrati opbygges nedefra for først tilsidst at krones af sin Top.

Det er et ret akademisk Spørgsmaal at undersøge, om der fandtes et »andet Tyskland« eller ikke. Sikkert er det, at der i Verdensfredens saavel som i det tyske Folks egen Interesse maa opstaa et andet Tyskland, et nyt og demokratisk Tyskland. Tyskerne har nu, trods alle tunge Byrder, uden Bitterhed og med produktiv Energi at slaa ind paa denne Vej. Vil de gøre det? Ledelserne af de fire demokratiske Partier og Fagforeningskonferencen i Berlin har entydigt bekendt sig til Potsdam-Beslutningerne. De Allierede har besluttet at opløse Truster, Karteller og andre Monopoler, Grundlaget for Reaktion og Nazisme. De fire Partier selv har planlagt en gennemgribende Agrarreform, som skal knuse Storgodsejerne og nærme Bønderne til Demokratiet.

Dette Arbejde maa fremfor alt vække det tyske Folks eget Initiativ, saa det mister sin Underdanighedsvilje og fra Grunden bliver et demokratisk Folk. Trods alle de Byrder, som Hitlers Krig mod Menneskeligheden efter sit mislykkede Forløb lagde paa Tyskerne, er deres Chance for at foraarsage en Vending i deres Historie alligevel i Dag større end nogen Sinde før. For første Gang i Tysklands Historie ligger den tyske Reaktion og den tyske Militarisme knust. Det tyske Folk maa indse en Ting og handle derefter: Tyskland har Valget mellem en demokratisk Fremtid og slet ingen Fremtid

INGEN MAA HAVE TJENT PAA KRIGEN

Engangsskatten en naturlig Følge af Udviklingen under Besættelsen

Af Professor H. Winding Pedersen

Hvorfor bør der efter Krigens og Besættelsens Ophør gennemføres en Engangsskat? Fordi en saadan Skat kan udføre to vigtige Funktioner: At opsuge en betydelig Del af de ledige Penge og at beskære de Summer, visse Medborgere har tjent i Kraft af Krigstidens særlige Kunjunkturer.

Pengeledigheden, der som bekendt er skabt gennem Nationalbankens Finansiering af den tyske Clearingkonto og Værnemagtens Udgifter her i Landet, har allerede sænket den effektive Rente af Kreditforeningsobligationer fra ca. 5 til ca. $3\frac{3}{4}\%$. Og Rente-faldet vil fortsætte, hvis den Sum af ledige Penge paa ca. 4 Milliarder Kr., der stadig eksisterer, ikke bringes ud af Verden. Man maa da regne med, at Renten før eller senere vil komme ned paa saa lavt et Niveau, at Byggeri og anden Investering vil blive stimuleret i overdreven Grad — mere end Hensynet til Beskæftigelsen gør det ønskeligt. Inflationiske Tendenser vil i saa Fald gøre sig gældende og maa vedvarende holdes i Skak ved Hjælp af et besværligt Reguleringsystem. Ønsker man ikke disse Konsekvenser af Pengeledigheden, maa de ledige Penge skaffes af Vejen.

Gennem Konfiskationen af Værnemagerindtægter kan man næppe regne med at faa inddraget mere end ca. 10 % af de ledige Penge, og Hovedmidlerne til de ledige Penges Opsugning maa derfor blive Engangsskat og Optagelse af Statslaan. Tænker man sig, at Statslaanene blev anvendt som eneste Middel, maa man gaa ud fra, at Pengeledighedens Afskaffelse kunde bringe Statsgælden op paa ca. 8 Milliarder Kr. mod ca. 1,5 Milliarder Kr. før Krigens, og Staten vilde da faa en Merudgift til Rente af Gælden paa 225 à 250 Mill. Kr. aarligt. Forrentningen af de Statslaan, hvorved ledige Penge opsuges, vil naturligvis kræve, at der skaffes større Skatteindtægter end ellers. Skal Pengene bringes til Veje ved direkte Skatter, vil man imidlertid møde det Argument, at saadanne Skatter svækker Initiativ og Forretagsomhed, og lægges Byrden paa de indirekte Skatter, kommer den til at hvile paa de Befolkningsgrupper, der allerede er haardest ramt af Besættelsestidens økonomiske Vanskeligheder.

I Ønsket om at undgaa disse uheldige Konsekvenser i saa vid Udstrækning som muligt, ligger den ene Hovedmotivering for Engangsskatten. Træder en Engangsskat i Stedet for en Del af Laanene, sparer Staten herved i Fremtiden en Udgift lig almindelig Rente af Engangsskattens Provenu. Dette er ikke nogen ren Nettobesparelse, da det aarlige Provenu af Indkomst- og Formueskatterne samtidig formindskes noget, fordi Formuerne er blevet reduceret ved Engangsbeskatningen. Men hvis der opkræves en Engangsskat paa 2 à 3 Milliarder Kr., kan Skatteyderne som Helhed dog herved netto spare indtil en Tredjedel af den Byrde, de vilde komme til at bære, hvis alle de ledige Penge blev inddraget ved Laan.

Afgift paa Formuetilvæksterne.

Engangsskattens anden Hovedfunktion var den at beskære de Summer, visse Medborgere har tjent paa Krigskonjunkturerne. Denne Motivering er ikke mindre vigtig end den foran omtalte, og dette bør bl. a. erindres af de Kritikere, for hvem det rent finansielle Udbytte af Engangsskatten ikke er stort nok i Forhold til Besværet ved dens Opkrævning. Forudsætningen er naturligvis den, at man accepterer det Princip, at ingen burde kunne tjene paa Krigens. Men dette Princip er jo ofte blevet udtalt under Krigens — som det syntes, med almindelig Tilslutning — og det skal vel ogsaa staa ved Magt nu, da der virkelig bliver Tale om at drage Konsekvensen af det?

For paa passende Maade at kunne beskatte de Summer, der er tjent paa Krigskonjunkturerne, maa Engangsskatten have Form af en Afgift paa Krigstidens Formuetilvækster. En Slags Efterbeskatning af Besættelsestidens Merindkomster vilde ganske vist have den Fordel, at man herved ogsaa kunde ramme de Beløb, som er blevet forbrugt, men denne Form for Skatten kan af forskellige Grunde ikke anses for gennemførlig. Den vilde bl. a. medføre, at Skatten i visse Tilfælde blev større end Skatteydernes hele Formue, saaledes at de i Virkeligheden blev insolvente. Man maa nu holde sig til det, der er praktisk gennemførligt, og her er Formuestigningsafgiften den bedste Form for Engangsskat.

Værnemageren, der slap.

En Formuestigningsafgift kan bl. a. tjene som Supplement til Værnemagerlovene, og et saadant er af forskellige Grunde paakrævet. Lovenes Regler er ret summariske, og der kan forekomme Tilfælde, hvor en Værnemagtsleverandør har haft en temmelig stor Omsætning for tysk Regning, uden at han derfor efter Værnemagerlovene kommer til at yde noget Bidrag til Pengevæsenets Sanering. Desuden hedder det i visse Tilfælde blot, at Tilbagebetalingskrav kan rejses, ikke at det skal gøres. Det gælder Beløb, der er tjent ved Salg eller Udlejning af fast Ejendom til Tyskerne eller ved Udlejning af Heste, Køretøjer, Skibe, Maskiner eller Entreprenørmateriel. Hvis man, efterhaanden som Tiden gaar, og Græsset gror, ikke skulde finde tilstrækkelig Anledning til at benytte sig af Lovens »kan«, vilde det i hvert Fald være rimeligt, om en Formuestigningsafgift havde taget en Bid af den Slags Summer. Endelig falder forskellige Beløb, der er tjent paa Tyskerne, helt uden for Værnemagerlovenes Tilbagebetalingskrav. Handlende og almindelige Restauratører, hos hvem de tyske Soldater havde deres Gang, er ikke omtalt i Lovene. I grove Tilfælde kan de vel i Teorien tiltales efter Straffelovstillæg Nr. 2 og deres Fortjeneste konfiskeres, men det vil næppe komme til at spille nogen Rolle i Praksis. Ogsaa Værnemagerernes Funktionærer og Arbejdere slipper efter Værnemagerlovene i alt væsentligt fri for at tilbagebetale nogen Del af deres Indtægter. Men hvis de paa Basis af ekstraordinært store Fortjenester har lagt mere end en Snes Tusinde Kroner op under Besættelsesperioden, vil det vel være rimeligt, at de gennem en Formuestigningsafgift kommer til at yde et Bidrag, naar Landets Finanser nu skal bringes i Orden efter at have været under tysk Paavirkning.

Alle krigskonjunkturbestemte Formuer bør rammes.

Mange giver deres Tilslutning til den Tanke, at de Formuer, der er tjent i Kraft af Krigskonjunkturerne, bør beskattes, men synes samtidig at afgrænse Begrebet »krigskonjunkturbetinget Formuestigning« temmelig snæ-

vert. Det maa imidlertid ikke blot omfatte de Formuetilvækster, der er tjent paa Tyskerne eller paa Virksomhed af mere eller mindre sortbørsmæssig Karakter. Det maa være et langt mere vidtgaaende Begreb. *Alle Formueforøgelser, der er opnaaet som Følge af Vareknapheden og den almindelige Prisstigning, maa medregnes*, herunder ogsaa Formuetilvækster, der skyldes, at Ejendomme og andre Formuegoder er steget i Værdi, medens Gælden er forblevet upaavirket, og som derfor er erhvervet paa Laangivernes, de passive Spareres, Bekostning.

Efterlevelse af et Princip.

Nogen skarp Skillelinie lader sig forøvrigt ikke drage mellem de Formuestigninger, der mere indirekte har deres Rod i Tyskernes Tilstedeværelse i Landet, og dem, der skyldes Krigskonjunkturerne iøvrigt. Besættelsen har ikke blot gjort Værnemagerne rigere, men har ogsaa paa anden Maade givet Anledning til ekstraordinære Formueforøgelser. Naar de, der direkte tjente paa Tyskerne, gav Pengene videre, fik Handlende, Restauratører etc. Del i Guldstrømmen, og Besættelsen har i det hele taget paa afgørende Maade øvet Indflydelse paa Konjunkturudviklingen. Visse Priser satte man bevidst i Vejret for at stimulere Produktionen, bl. a. Priserne paa Landbrugsvarer og Fisk, og hele Tyskernes Virksomhed her i Landet bidrog til at forøge Efterspørgslen og formindske Vareudbudet.

Men hvad enten Formuetilvæksterne direkte eller indirekte kan siges at have deres Rod i Besættelsen eller blot skyldes den Vareknaphed og Prisstigning, der viser sig under enhver Krig og vilde være kommet, selv om Landet ikke var blevet besat, fortjener de at blive beskattet, hvis man ønsker at efterleve det Princip, at det saa vidt muligt burde forhindres, at nogen berigede sig i Kraft af Krigstidens særlige Konjunkturer.

Besættelsestidens naturlige Konsekvens.

Krigsperiodens Formueforøgelser beror naturligvis ogsaa til en vis Grad paa den normale Opsparing, som vilde være foregaaet, selv om der ikke havde været Krig. Lader man for hver Skatteyder en vis Formuestigning gaa fri for Afgift, og indretter man iøvrigt Skalaen derefter og giver visse Dispensationer, vil imidlertid den langt overvejende Del af den normale Opsparing derved blive helt fritaget for Afgift og Afgiftsbyrden blive lempet for den øvrige Part. Og selv om Folk, der har været saa gunstigt stillet, at de har kunnet forøge deres Formue med store Beløb ved normal Opsparing, bliver

ramt af Formuestigningsafgiften, maa det erindres, at Afgiften ikke blot er motiveret som en Krigskonjunkturbeskatning. Den har ogsaa den Opgave at inddrage ledige Penge, saaledes at man i Fremtiden i saa stor Udstrækning som muligt kan undgaa høje direkte Skatter paa de mere bemidlede eller store indirekte Afgifter paa de Befolkningsgrupper, som ikke samlede Formue under Krigen, men kæmpede en daglig Kamp for at opretholde et nødtørfigt Forbrug.

*

Under Besættelsen blev den danske Befolkning fra alle Sider opfordret til

at staa sammen i Kampen mod den fælles Fjende. Og Parolen blev fulgt. Men den økonomiske Udvikling svarede ikke til det Sammenhold, Befolkningen udviste paa det politiske og sociale Omraade. Mens Tjenestemænd, Funktionærer, Arbejdere og Rentnydere bar Hovedbyrden ved Vareknaphed og Prisstigning, opnaaede andre stærkt stigende Indkomster og saa deres Formuer vokse. Denne Baggrund maa holdes i Erindring, naar nu vort Hus skal bringes i Orden efter Fremmedherredømmet. Konsekvensen af Besættelsestidens Samlingsparole bliver da en Formuestigningsafgift.

BREVE TIL F. D.

»Frit Danmark« og Venstre.

Frit Danmark! Ja, det er det, vi alle, der aktivt eller i vort Hjerte har været med i Frihedskampen, ønsker os. Men Danmark er mere end København, og jeg har det Indtryk, at ikke alle forstaa dette. Ogsaa vi herude i Landet — jeg vil ikke sige Provinsen, for det lyder, som om vi var et Appendix til København — har haft vort Hjerte og vor Andel i Frihedskampen, men vi talte aldrig om, ja tænkte overhovedet ikke paa, om vi var Kommunist, Retsstatsfolk, Venstre eller Socialdemokrater, eller hvilken politisk Indstilling vi havde, vi var blot Kammerater i Kampen for Danmarks Frihed og Ret. Derfor kan det ikke undgaa at berøre os pinligt, naar vi læser Artikler i Bladet, som kaster Smuds paa andre for deres politiske Overbevisnings Skyld. Jeg er ikke og har aldrig været Venstremand, men derfor kan jeg alligevel harmes over, at der altid skal kastes Smuds paa Venstre. Det maa sikkert skyldes en speciel Københavnerindstilling, der giver sig Udslag i manglende Interesse for og Forstaaelse af, hvad der sker udenfor København. Venstre har været Samlingsparti for alle Landsforrædere, for Værnemagere, for Nazister og Tyskere, Venstre vil bruge Nedskaeringskniven (Bidstrup) over for de smaa i Samfundet, Venstre har dannet »Europas mest reaktionære og fremskridtsfjendtlige Regering« (Cayenne). — Hvortil al denne Snak, hvorfor fortsætte med denne personlige Tilsvining fra tidligere Tidens Vælgermøder. Hvorfor bidrage til at dræbe den Samarbejdsvilje, dette Sammenhold, som Modstandskampen har skabt. Venstre er ikke reaktionær, ja vil man bruge Udtrykket reak-

tionær, maa det i mine Øjne snarere være overfor Kommunismen, der vil føre os tilbage fra Livets frie Udfoldelse til Fortidens Statsregulering og Kontorstyre. Vi har jo kendt det Hele før om end i en anden Form: Enevælde, Stavnsbaand, Hoveri, Handelsmonopoler, Øresundstold, Acciseboder, alt det, som vi heldigt er kommen af med, selv om der endnu er langt igen til frie Erhvervsformer. I mine Øjne er Kommunismen en Reaktion til lignende Tilstande om end i nye Former. Lad være, at Venstre er et konservativt Parti, baade i god Betydning — til Bevarelse af en rolig Udvikling paa god, traditionel, dansk Grund— og i mindre god — med Uvilje og Træghed overfor sunde Reforme, men reaktionært har man ingen Ret til at kalde det. Knu Kristensen er en klog, dygtig, retsindig Mand, frisindet, omend konservativ i god Betydning og maaske ogsaa i mindre god. Men alle maa respektere, at han meget mod sin Vilje har taget den Opgave op, som de andre skubbede fra sig, fordi den var saa umaadelig vanskelig. Men saa skal han ogsaa have fair play, som alle Partier undtagen Kommunisterne har tilsagt ham, og saa skal »Frit Danmark« ogsaa give ham den.

Hornslet d. 2. Dec. 1945

Holger Thomsen,
● Sygehuslæge.

Er De Abonnent? Undgaa Standsning i FRIT DANMARK — husk at betale Abonnementet

Er De Løssalgskøber? Vær sikker paa at faa Bladet hver Uge — tegn Abonnement fra Kvartalets Begyndelse. Pris pr. Kvartal Kr. 3.30

De Konservative (fortsat fra Side 6)

tænkte paa, burde være en Samlingsregering af de tre Partier, eller muligvis en Regering af et af de tre, men understøttet af de to andre Partier. Det, der saa øjensynligt har været Aksel Larsens Hovedtanke, er, at den frisindede, konstruktive Politik, der blev indledet af Samlingsregeringen med de tre nævnte Partier som drivende Kraft, burde fortsættes. At ville tilsløre dette ved at fremmane Socialiserings-Spøgelset maa aabenbart have andre Formaal end at søge frem til den Politik, der tjener Land og Folk bedst.

Det er meget muligt, at Tiden endnu ikke er moden til Gennemførelsen af den Linie, Aksel Larsen har trukket op i sin Ordførertale, paa Grund af Socialdemokraternes negative Indstilling i Øjeblikket. Men denne Holdning vil næppe kunne opretholdes ret længe. En positiv Stillingtagen fra de konservatives Side vilde kunne bidrage til at fremskynde Udviklingen.

Det Ønske, som »Berlingske Tidende« synes at nære om i Kappesrid med Venstre at placere de konservative som Reaktionen Parti, bør det konservative Folkeparti snarest tage Afstand fra paa utvetydig Maade. Det er bundet overfor sine Vælgere til en positiv, frihedsvenlig, folkelig Politik. Anstændigheden vil forbyde Partiet at acceptere »Berlingske Tidende«s Linie.

Selv om Vælgernes Flertal ikke gik ind for en Socialiseringspolitik, saa maa det dog staa enhver klart, at der i dette Land ikke kan føres Politik mod Arbejderne. Aksel Larsens Udtalelser viser derimod, at der kan føres Politik med Arbejderne.

Det er en saadan Sammenholdets positive Politik, vi trænger til.

Karl V. Jensen.

Svar:

Direktør K. V. Jensen gaar i sine Betragtninger ud fra

1) at Folkets Flertal ønsker en ny Samlingsregering,

2) at en Regering, der ikke rummer Repræsentanter for Det socialdemokratiske Parti og Det kommunistiske Parti kun kan føre en Politik, der er rettet mod Arbejderne, og

3) at Berlingske Tidende ikke staaer bag Det konservative Folkepartis nye Program. Og har han Ret i disse Paa-stande, har han selvfølgelig ogsaa Ret i sin graverende Anklage mod baade Berlingske Tidende og mig, og i sin triste Konklusion. Men til alt Held og Lykke har han ikke Ret.

Der var som bekendt før Valget almindelig Enighed om, at den da siddende Samlingsregering paa Grund af sin uensartede Struktur var for svag til at løse de Problemer, der trængte sig paa, og at det saa hurtigt som muligt gjaldt om at faa trukket klare Linier op. Det skete for saa vidt ogsaa, som et stort Flertal af Vælgerne skarpt udtalte sig mod den Socialisering, der som Følge af Socialdemokratiets nye Kurs blev Valgets Hovedspørgsmaal, og skal man overhovedet med nogen Ret i parlamentarisk og demokratisk Forstand kunne tale om Fol-

kets Vilje, kan man ikke forlange, at den skulde kunne give sig et klarere Udtryk. En logisk Følge af Valget havde vel været en Flertalsregering, baseret paa de Partier, der bekæmpede Socialiseringen, men da Politik og Logik ikke altid har noget med hinanden at gøre, blev Resultatet altsaa en Mindretalsregering, der naturligt maa støtte sig til de Fraktioner, som er enige med den i Valgets Hovedspørgsmaal. Folkets Vilje er for saa vidt indtil nu fuldt ud sket Fyldest.

Jeg tror, at Direktør K. V. Jensen ved nærmere Eftertanke er villig til at følge mig saa langt. Men saa kommer hans anden Betænkelse. Er denne Regering i Virkeligheden ikke dannet mod Arbejderne? Jeg er af gode Grunde forhindret i at udtale mig om, hvorledes Venstre-regeringen vil praktisere sit Program, men jeg ved med Sikkerhed, at den ikke vil kunne gaa et Skridt videre end Det konservative Folkeparti tillader, og da dette Partis Program er i høj Grad arbejdsvenligt, behøver man næppe at nære større Ængstelse. Og her er vi ved Sagens Kærne: det synes efterhaanden, at være blevet en udbredt Opfattelse, at en Politik, der bygger paa det private Initiativ og den private Ejendomsret, nødvendigvis maa føre til en Ulykke for Arbejderklassen. Jeg gaar ud fra som givet, at Socialdemokratiet og Kommunisterne er af den Opfattelse, at deres Program og Politik vil være til Gavn for hele Samfundet og for alle Klasser, og det samme mener naturligvis de Konservative om deres Program. Hvis man ikke er af denne Opfattelse, kan jeg ikke se, hvad man overhovedet skulde kæmpe for.

Det er derfor heller ikke rigtigt, naar Direktør K. V. Jensen mener, at Berlingske Tidendes Holdning er et Slag i Ansigtet paa det tværpolitiske Samarbejde, som baade Bladet og jeg er Tilhængere af. Tværpolitiken har ikke det mindste at gøre med en Sammenroding af Idéer og Idealer, men har først og fremmest til Formaal at skabe en mere intim Kontakt mellem de forskellige Partier, en større Saglighed i Drøftelserne og en deraf naturlig følgende større Forstaaelse

Aage Schoch.

EN NITTENAARIG STILLER SINE KRAV

(fortsat fra Side 7)

29. August var rettet baade mod Tyskerne og den officielle danske Politik.

Forstaa det, hvo der kan! Mig er det aldeles umuligt at finde Linie eller Holdning i nogetsomhelst af dette. Forvirringen er fuldkommen. Hvad mener vore Politikere — hvis de overhovedet har en Mening om nogetsomhelst. Hvor staa de, hvilket Standpunkt bekender de sig til?

Hvem vil staa ved sit Ansvar?

Forsaa vidt var hele Affæren grundkommisk, hvis den ikke havde det dybere og langt alvorligere Perspektiv, som jeg har omtalt et Par Gange i det foregaaende. Der er først det nedværdigende i, at Folk i den Grad kan løbe fra deres Handlin-

ger. Spørgsmaalet er udførligere belyst af bl. a. Hal Koch og Professor Løgstrup, og det maa da ogsaa forekomme ganske ligetil, og det eneste anstændige, at enten vedgaar vore Politikere Arv og Gæld fra 1940—43 og tager fuldt ud Ansvar for den da førte Politik og dens Følger, eller ogsaa erkender de at have fejlet i en saadan Grad, at Konsekvensen heraf maa blive, at de forlader den politiske Arena.

Men at indordne sig under sine Handlingers og Udtalelser Konsekvens er ikke vore Rigsdagsmedlemmers stærke Side. Grellest kom dette vel nok til Udtryk ved den berømmelige Rigsdagsgudstjeneste, hvorunder Præsten udtalte noget i Retning af, at det vilde være velgørende, om man paa Rigsdagen tog sit gode Tøj og gik, naar man erkendte, at man havde taget fejl. Bagefter var der et Folketingsmedlem, som under et Møde principielt erklærede sig enig med den paagældende Præst. Men han gik ikke — trods den principielle Enighed!

— Det er hele denne politiske Holdningsløshed, som faar Folk til at vende sig fra Politik, idet de siger, at »det er jo bare en Kamp om Taburetterne, og saa blæse være med alle Anstændighedsbegreber. Politik er noget smudsigt noget, som jeg i hvert Fald nok skal holde mig borte fra.« Det er en forkert Tankegang — men forstaaelig.

Demokratiet er i Fare — hører I det paa Christiansborg?

Mon vore Politikere egentlig har gjort sig hele dette Forhold klart?

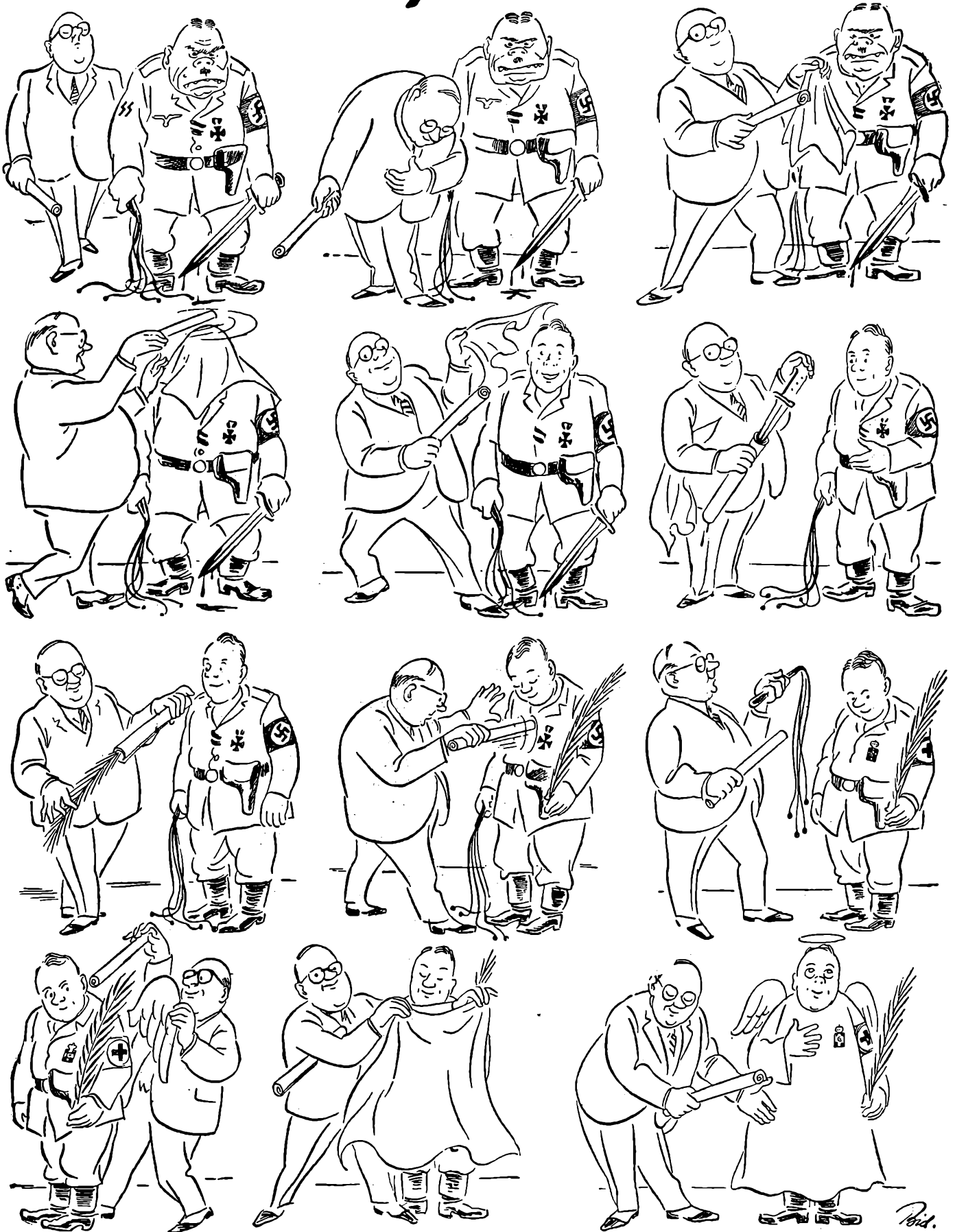
Sagen er jo den, at det er de ovenfor omtalte Mennesker, der virker som Banebrydere for Nazismen eller andre Former for Diktatur, idet de frivilligt fraskriver sig den politiske Indflydelse og politisk umyndiggør sig selv. De mange, der før Krigen ikke gad beskæftige sig med Politik, »fordi det kunde ordentlige Mennesker ikke,« og som under Besættelsen heller ikke fik tilstrækkeligt stærke personlige Oplevelser til at ændre Mening, har naturligvis lige saa lidt efter Befrielsen fundet Anledning til at revidere deres Anskuelse paa dette Punkt. Og de Tusinder af Mennesker, der under Besættelsen, fortrinsvis gennem Deltagelse i Modstandskampen, ogsaa blev politisk aktiviserede, trækker sig nu én efter én, skuffede og bitre, tilbage i sig selv. »Hvad nyttede hele vor Kamp,« siger de. »Alt er jo som før. Lad dem slaas om Taburetterne uden min Hjælp, jeg vil ikke være med mere.«

Mon de kan høre det, deroppe paa Christiansborg: *Demokratiet er i Fare!* Det tilkommer i første Række Politikerne selv at afværge den Fare — ved at skabe ren Luft i og omkring dansk Politik, ved at gøre den til en Kamp for og imod Standpunkter og Ideer i Stedet for til en Kamp om Taburetterne.

Verner Jespersen.

Ugens Bidstrup

Juridiske Tryllekunstster

DE NYE BØGER

Frihedskæmperen og Emigranten

Morten Nielsen: *Efterladte Digte*.
(Atheæum, 85 S. Kr. 5,00.)

Morten Nielsen var en af vore unge Sabotører og 22 Aar, da han blev dræbt. Han naaede kun at faa udsendt en enkelt Digt-samling, men den lovede godt. Nu foreligger der et lille Bind *Efterladte Digte*, Digte der for de flestes Vedkommende er blevet til under Indtrykket af de Oplevelser, der i de sidste Aar blev Forfatteren beskaaret. Ikke at de handler om Frihedskampen overfiadisk set, tværtimod, den anes kun som en dunkel Baggrund.

Der skælver Lys
i det, jeg rører ved: den blege Bys
halvt skjulte Krig. En Kantøten farves rød.
Nervøst staar blandet Grøde eller Død.

Det er disse to Poler, *Foraaret og Døden*, *Væksten*, *Modningen* og *Tilintetgørelsen*, der er Bogens Grundtone, et hvilende Orgelpunkt i Temaernes Mangfoldighed. Og det er jo naturligt. *Foraaret*, som det ytrer sig i *Erotik*, i *Vækst*, *gradvis Modning*, i voksende Erkendelse af egne Kræfter, er Ungdommens naturgivne Tema. Midt i sit farlige Haandværk stilles Digteren overfor Dødens Mulighed. Deraf fødes *Angsten*. Men *Angst* — at man skal erindre derom — er, med Kierkegaards Ord, aldeles forskelligt fra *Frygt* og lignende Begreber, der refererer sig til noget bestemt, mens *Angst* er Frihedens Virkelighed som Mulighed for Muligheden. Digterens *Angst* er ikke *Dødsfrygt* i vulgær Forstand, men det rige Sinds Trang til at virkeliggøre sig, er Træets Besindelse paa sin Opgave at sætte Frugt og Grenens Smerte ved den Mulighed, at den kan blive savet af, før Frugten er modnet.

Du skal vokse og blomstre og sætte dine
Frø.

Du er endnu for ringe til at dø.

Naar man kun er en Snes Aar, kan man ikke forventes at have tilegnet sig det fulde Herredømme over Sproget. Det er imidlertid forbavsende, i hvilken Grad Morten Nielsen allerede havde skabt sig et eget Medium, et stilistisk Særpræg. Man behøver kun at citere Samlingens første tre Linjer:

Jeg ser nu i Nat, at hans udstrakte Haand
er rede til stille
at skille Støv og Aand.

Den rytmiske Frasering i disse Linjer er en Mester værdig, den svøber sig om Tanken som Handsken om Haanden og viser Morten Nielsen som en Mand, der var paa Vej til at blive en af vore betydeligste Dig-

tere, først og fremmest dog fordi han ikke blev siddende paa sin Hybel og digtede om, hvad andre oplevede, eller analyserede sine mere eller mindre indbildte Lidelser, men gik ud i Livet og levede det der, hvor det levedes mest hektisk og mest ansvarsfuldt. Han er derved blevet Tolk for, hvad den værdifuldeste Del af dansk Ungdom har gennemlevet i disse Aar, er blevet social og national Digter paa samme Tid.

Morten Niensens Digte er et fuldkomment ægte Udtryk for Kamptidens sjælelige Liv, de er blottet for Patos, for Heroisme (i traditionel Forstand) og for litterære Reminiscenser. Derfor er de ogsaa meget danske, har helt deres eget Præg, naar man sammenligner dem for Eksempel med Norges store Kampdigteres Indsats fra de samme Aar. Og derfor tror jeg paa, at de vil blive staaende som det ægteste og fineste Udtryk for Frihedskampen paa dansk Grund.

Otto Gelsted: *Flygtningene i Husaby*
(Athenæum, 247 S., Pris 8,75).

Otto Gelsted: *Emigrantdigte* (Athenæum, 254 S., Pris 8,75).

Otto Gelsted har været en flittig Mand i sit Eksil i Sverige, en Roman og en omfangrig Digtsamling har han ført med sig derfra. Gelsted har erhvervet sig Ret til at være litterær Ordfører i Kampen mod Nazismen, fordi han fra første Færd har taget til Orde imod den. I 1935 skrev han saaledes det smukke Digt ved ORS. Wreschners Død, der foregriber »Jøderne i Husaby« — som Bogen kaldtes paa Svensk og burde være kaldt paa Dansk. Her er fastholdt Indtrykket fra en af de mest gribende Episoder under Okkupationen, Flugten over Øresund. Gelsted er ikke Romanforfatter, og som Roman kommer denne Bog ikke i Betragtning, men den vil bevare sin Værdi som et Erindringsbillede og i Kraft af den fine Humanisme, der gennemstrømmer Skildringerne.

Ikke som Epiker, som Lyriker er det, Gelsted har sin Styrke. Her yder han det uovertræffelige. Gelsted er Lejlighedsdigter — i goethesk Forstand. Den enkelte, tilfældige Situation bliver Udgangspunktet for Synspunkter, der bunder i en omfattende — og skolet Forstaaelse i en dialektisk trænet Intelligens og i et inspireret, intuitivt Klarsyn, der skuer det almene bag det specielle, det kosmiske bag det individuelle, Anlægspræget bag Fremtoningspræget. »Linné i Skærgaarden« er et Stykke didaktisk Poesi, som Goethe vilde have vurderet efter Fortjeneste. Men Gelsted er ikke blot en Elev af Goethe — og Johannes V. Jensen han er Gelsted, det vil sige en Mand, der selv i den højeste Generalisering stadig er sig Situationen og Øjeblikket bevidst. Derfor faar den store Natur Erkendelse, Digtet munder ud i, en politisk Undertone:

Jeg tror en evig Orden raader,
jeg tror en Vægtskaal vejer alt der sker,
saa ingen enkelt Skabning kan ta Magten
og brede sig og kræve mer og mer.
Naturens Dronning spinder fint og lønligt
og virker alt i Ro men uden Rast,
undtagen naar det raadne skal kasseres,
da tar hun fat, da handler hun med Hast!
Af Kamp og Brydning, af et modsat Spil
væver hun alt, der aander og er til.

Det er i Kraft af denne Evne til koncentrisk Oplevelse, der skyldes Intelligens og Sensibilitet, at Gelsted har kunnet blive den, der kom til at formulere, hvad det uhyre Flertal af Danmarks Befolkning følte i Nationens mest skæbnesvangre Time i vor Generation. Jeg tænker naturligvis paa Digtet om den 9. April, der allerede er blevet en Klassiker.

Trænet Intelligens, det er maaske det, der mere end noget andet skiller Gelsted fra andre danske Digtere, der kan være hans Ligemænd i metrisk Kunnen og visuel Kraft. Og saa en moralsk Reserve, der afholder ham fra at skride ud i Svulst, Fabuleringen og tomt Føleri. Det er lærerigt at sammenligne det indledende Digt, »Et Besøg«, hvor Digteren faar en Visit af sit eget Selv som en forventningsfuld, otteaarig Knægt, der kræver den modne Digter til Regnskab:

Jeg var igen alene, og jeg tænkte:
Den dumme Dreng! Det er saa grumme let
at sætte Maalet højt, naar man er ung.
Jeg bliver ved, skønt jeg er tung og træet.
Endnu er ikke alle Veje stængte.

— at sammenligne dette Digt med et tilsvarende af Seedorf-Pedersen fra engang i Tyverne, »I Dagningen«, der paa lignende Vis rummer et indre Opgør og stiller noget nyt i Udsigt. Men hvor blev det nye af for Seedorfs Vedkommende? Linjen gik fra Rejse-digtene muntre Gøgl til »Der rider en Konge«s tomme Svulst — en faldende Linje. Det blev nu hans Indsats i disse Aars Kamp. For Gelsted førte Linjen fra Ungdomstidens eksperimenterende Ekspressionisme op til denne Digtsamling, der er et fortættet og aandfuldt Udtryk for det danske Folks Oplevelser i disse Aar.

Morten Nielsen og Otto Gelsted, Frihedskæmperen og Emigranten, tilsammen giver de et afrundet Billede af Danmark under Okkupationen.

P. P. R.

Abonnementsafgiften for Januar Kvarter 1946.

Til Abonnenterne.

Det meddeles herved Abonnenterne, at Opkrævningen for Abonnement paa Bladet for Fremtiden foretages af Postvæsenet, der udskriver Regningerne og opkræver dem hos Abonnenterne.

Opkrævningen for Januar Kvarter 1946 paabegyndes allerede omkring den 8. December, og vi anmoder indtrængende Abonnenterne om i egen Interesse at betale Abonnementet indenfor den angivne Frist, da Postvæsenet ellers automatisk sætter Abonnementet ud af Kraft fra 1. Januar.

Ekspeditionen.

UDENRIGS-KRONIK

Det store Laan.

Den engelsk-amerikanske Laane-overenskomst er blevet hilst med Glæde og Tilfredshed af hele den krigshærgede Verden, som derved atter vil faa Adgang til at benytte U. S. A.'s Produktionsapparat i Genopbygningens Tjeneste. Men inden dette Laan kan træde i Kraft, skal det ratificeres af Kongressen og det britiske Parlament, med andre Ord, denne Overenskomst, som de økonomiske Ekspertter har behandlet med saa stor en Varsomhed, skal udsættes for det barske Klima, der raader i de lovgivende Forsamlinger, hvor Folkestemningens Trækvinde blæser frit.

Der er nemlig ikke Tvivl om, at Laanet vil vække Modstand indenfor store Dele af det amerikanske Folk. For at forstaa denne Indstilling, der umiddelbart maa forekomme os ubegribeligt, fordi den i saa høj Grad strider mod vore egne Interesser, er det nødvendigt at betragte en Del af de Faktorer, der ligger bag den amerikanske Isolationisme. Amerikanerne har ikke haft Krigen ind paa Livet, og de har altid haft vanskeligt ved at begribe, hvorfor det egentlig var nødvendigt, at de deltog i den. Ligesom efter den forrige Krig hersker der i vide Kredse en Mistanke om, at Amerika blev luret ind i Kampen af snedige Statsmænd i Washington og paa den anden Side Atlanterhavet. De seneste Afsløringer af Pearl Harbour-Katastrofen har bekræftet denne Opfattelse og har skabt en Vrangvilje mod Centraladministrationen og England. Dertil kommer den mere naive Anskuelse, at man ved at støtte Storbritannien skaber en Konkurrent til sig selv paa Verdensmarkedet. Amerika fornemmer ogsaa en vis Trang til at være sig selv nok, efter at det nu i fem Aar har maattet koncentrere al sin Opmærksomhed om Begivenhederne i fjerne Lande. Det føler sig lidt i samme Situation som en rig Mand, hvis tossegode Gavnildhed har tiltrukket en Horde af Tiggere og Spillemænd. For at faa Fred maa han ophøre med sin Velgørenhed.

Før Krigen optraadte Tyskvennerne og de Antiallerede, Folk som Senator Wheeler og Lindberg, i isolationistisk Forklædning. For deres Ved-

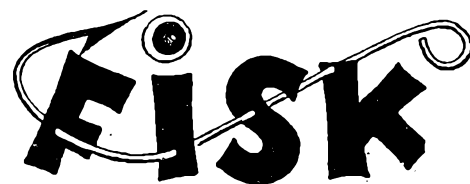
kommende havde Isolationismen en speciel engelskfjendtlig Brod, som den har bevaret den Dag i Dag, og som næres af de ældgamle Mindreværdskomplekser overfor det tidligere Moderland, der ligger dybt begravet i mange Amerikanere. Denne Indstilling, der dækker over imperialistisk Ærgerrighed, er blevet yderligere styrket ved, at Amerika, skønt det er gaaet ud af Krigen som det ubestridt mægtigste Land i Verden, ikke har høstet lignende haandgribelige Fordele af den som Storbritannien, der har bevaret sit Magtomraade, eller som Rusland, der har udvidet sit.

Ogsaa i England har Overenskomsten vakt Kritik, og under Forhandlingerne opfordrede man gentagne Gange fra konservativ Side Regeringen til at udvise Standhaftighed overfor de amerikanske Krav. For en patriotisk Englænder maa Imperiets politiske og økonomiske Sammenhold forekomme en vigtigere Ting end Levestandardens Højde. Særlig Klausulen om, at alle Sterlingtilgodehavender senest om et Aar frit skal kunne veksles til anden Valuta, har derfor vakt Betænkeligheder. Hvis England nemlig ikke kan fremskaffe den tilstrækkelige Mængde Varer til dette Tidspunkt, vil det medføre, at dets Gæld til Imperielandene bliver overflyttet til Amerika og lagt til den astronomiske Sum, som Storbritannien i Forvejen skylder dette Land. Dominions vil dermed i handelspolitisk Henseende blive løsrevet fra Moderlandet og tilknyttet U. S. A.

Imidlertid kan man vanskeligt tænke sig, at Stemningen mod Laanet i Amerika og England vil være tilstrækkelig stærk til at forhindre det. Dertil vejer de materielle Interesser i begge Lande for tungt. For at U. S. A. skal kunne opretholde fuld Beskæftigelse, maa det finansiere en storstilet Eksport og op-hjælpe Verdenshandelen. Og England, der ikke kan fremstille Færdigvarer, fordi det ingen Raastoffer har, og ikke kan købe Raastoffer, fordi det ingen Færdigvarer har, kan kun komme hurtigt paa Fode, hvis det bliver hjulpet udefra. For Danmarks Vedkommende er Overenskomsten en af de bedste Nyheder siden Befrielsen. Englands Velstand er ogsaa vor.

7. 12. 45.

Ulf Ekman.

Disse store Journalister!

En af »Nationaltidende«s tre Chefredaktører, Hr. Gunnar Nielsen er med paa en Journalistrejse til Amerika. Herfra har han sendt nogle Dagbogsblade, som hans Blad respektfuldt bringer paa Kronikens Plads. Efterhaanden som man læser Artiklen, bliver man mere og mere betaget af Chefredaktørens Evne til at belyse netop de Problemer, som maa have Interesse i Amerika i Dag — efter en Verdenskrig. Nielsen skriver om den dejlige Mad, han har faaet (Kalkun), om den Ærbødighed, hvormed han blev behandlet i Informationskontoret, og om hvor meget Empire State Building har kostet. — Det er altsammen saa overraskende og nyt. Men tilsidst stiger Ens Tilfredshed dog til hellig Undren, — Chefredaktøren slutter nemlig saalunde:

»New York Stock Exchange er fuld af mærkelige Apparater, der holder Vekselrerne underrettet om Købs- og Salgstrangen i Nationen? Man nøjes med at forundres og iøvrigt glæde sig over, at de, der vil vide nærmere Besked om dem, sikkert forlængst har faaet det.«

Mon Gunnar Nielsen er ligesaa uforligelig som Redaktør, som han er som Journalist?

Klart og Koncist.

Overborgmesteren udtaler i Følge »Berlingske Tidende«, at Kommunalbestyrelsen er i høj Grad interesseret i at faa de grimme Bunkers væk. Men det er et Spørgsmaal, som Ministeriet skal afgøre, og Fjernelsen er afhængig af Situationens Udvikling. Under alle Omstændigheder vil det være et Stykke Tid, før vi faar alle Bunkers bort.

Krage søger Mage.

I Sommer henvendte forhenværende Folketingsmand, Højesteretssagfører Henning Hasle sig til Folketingsmand Victor Larsen, Bestyrelsesmedlem i Tolvmandsforeningerne, med et diskret Spørgsmaal, om man ikke vilde nedsætte en Æresret, der kunde undersøge den haardt kompromitterede Hofjægermester Folmer Lüttichaus Forhold — Hasle vilde da saa gerne paa-tage sig Forsvaret. Ja, naturligvis vilde han det.

Bindeords praktiske Anvendelse.

For den, der kæmper for sit Liv — Nationen og Personen — gælder det klassiske Alternativ: enten—eller.

Men for de kaarne Folkets Mænd er der en anden Lov, en mere sigtømmæssig — den: baade—og.

— Det er nu en god Idé med den rent parlamentariske Kommission.

Nye Tider

Nu er vi friet for de tyske Trængsler
og Barbariet her i vore Fængsler.
Den strenge Tid, der iøftes, ak saa lang,
er nu forbi; Udrensningen i Gang.

Nu har en Fange det, som han var hjemme.
At han er fængslet, kan han næsten glemme.
En fair Behandling, Fangerne der g'ies,
paa god og gammel demokratisk Vis.

Nu er det atter godt at være Fange.
Til Gengæld synes man, man kan forlange,
at de behandler Personalet pænt,
for det har Fangevogterne tortjent.

Enhver forstaar, at de mod Frihed higer
ved Hjælp af Reb og Tang og Trappestiger,
og at de skiftes til at stikke a'.
Der render cirka ti hveranden Da'.

Det gjorde Fangerne i sin Tid ikke.
Der ser man jo den store Forskel ligge.
For vi er danske, og vi følger blot
det gamle Paabud: Gengæld ondt med godt!

Spitfire.

Ny Direktør paa Riffelsyndikatet

I Frit Danmark Nr. 10 bragte vi to Breve, skrevet under Besættelsen af Dir. Haubroe, Dansk Industri Syndikat. Disse Skrivelser var at opfatte dels som Udtryk for Dir. H.'s Glæde over Samarbejdet med Tyskerne, dels som Bevis paa hans iøjenspringende Mangel paa Begreb om Modstandsbevægelsens Betydning og Indsats.

Man har ikke andet end kunnet undre sig over, at Direktør Haubroe vedblivende kunde sidde som Direktør i Riffelsyndikatet, der jo nu gerne i en rensset Atmosfære skulde fortsætte sin Virksomhed i fuld Overensstemmelse med nationale Interesser.

Syndikatet har aabenbart selv forstaaet dette, og det er blevet besluttet, at Direktør H. Haubroe, der iøvrigt snart fylder 68 Aar, trækker sig tilbage pr. 1. Februar 46. I Direktionen indtræder derefter Kaptajn Sætter-Lassen, medens Dir. Henckel, hvis Optræden under Besættelsen efter samtlige Udsagn har været god nok, forbliver paa sin Post.

Det er ikke uden Tilfredshed, at Frit Danmark konstaterer, at tre af de Mænd, som vi har rettet Søgelyset mod, nu har maattet tage Konsekvensen af deres Optræden under Besættelsen: HRS. Hasle, Hofjægermester Lüttichau og Dir. Haubroe.

Det kan tilføjes, at Dansk Industri Syndikats stiltfærdige men effektive Reaktion paa de berettigede Angreb paa en af dets Direktører, maa betragtes som forbilledlig.

FRIT DANMARK SOM JULEGAVE

I Aar hvor Muligheden for at købe smukke og holdbare Julegaver af den sædvanlige Art næsten er lig Nul, gælder det om, at finde paa noget Nyt at glæde Familie og Venner med. Var det ikke en Idé, at forære dem et Abonnement paa Frit Danmark? Hvis De gør Ideen til Virkelighed betyder det ikke blot, at den, der har modtaget denne Julegave bliver mindet om Giveren hver Ugedag, naar Bladet dumper gennem Brevsprækken — det betyder ogsaa, at et Menneske, man sætter Pris paa bliver delagtiggjort i de samme Problemer og modtager den samme Orientering og Bedømmelse af Forholdene, som man selv. — Frit Danmark kommer til at betyde en Understregning af Giverens og Modtagerens fælles Interesser i den sociale og politiske Udvikling.

Mon ikke der i Deres Bekendtskabskreds findes en eller flere, som De mener, kunde have godt af at faa Tidens mange Spørgsmaal belyst netop gennem Frit Danmark.

Prisen er for et halvaarligt Abonnement 6,60 Kr., for et helaarligt 13,20 Kr. Hvis Beløbet indsendes i Frimærker til Frit Danmarks Ekspedition, Nørrevold 11, tilsendes Gavekortet portofrit.

FRIT DANMARK

Udgivet af en Kreds af Danske

REDAKTION:

Ellas Bredsdorff og **Kate Fleron**
(sidstnævnte ansvarlig overf. Presseloven)

Forretningsfører: **LRS. Niels Andersen**,
Ny Vestergade 13, København K.

Redaktion og Ekspedition:
Nørrevoldgade 11, København K.
Tlf. Central 15.745, Postgiro Nr. 4084

Trykt i Det Hoffensbergske Etablissement, Kbhvn.

HOVEDLEDELSE:

C. A. Bodelsen,
Professor, Dr. phil.
Ellas Bredsdorff,
Redaktør, cand. mag.
Chr. Christensen,
Fagl. form., M. F., Aarhus
Kate Fleron,
Redaktør
Mogens Fog,
Professor, M. F.
Niels Foged,
Lektor, Odense
Børge Houmann,
Redaktør, M. F.

Ingeborg Højl,
Vordingborg

K. V. Jensen,
Tandlæge, Tønder

Meldgaard Kristensen,
Overportør

Telt Kærn,
Reservekirurg, Dr. med.

Gelius Lund,
Rigsdagsstencograf

Aksel Milthers,
Docent

Ragnhild Morville,
Viborg

J. Christmas Møller,
cand. jur., M. F.

Arne Noe-Nygaard,
Professor, Dr. phil.

Chr. Ostenfeld,
Civilingeniør, Dr. techn.

Jørgen Poulsen,
Civilingeniør, Hillerød

Waldemar Sørensen,
Fuldmægtig, Horsens

Ejnar Thorsen,
Civilingeniør

Sven Tobiesen,
Papirhandler, Esbjerg

«Frit Danmark» udkommer ugentlig og koster 3,30 Kr. Kvartalet. Abonnement kan tegnes gennem Postvæsenet og de lokale Frit Danmark-Grupper eller direkte gennem Ekspeditionen, hvorefter Postoprævning bliver udsendt. Løssalgspris: 30 Øre